
Srpska narodna čitaonica i knjižnica u Vrepcu

Utemeljeno 1929.g. / Obnovljeno 2017.g.

Српска народна читаоница и књижница у Врепцу

Утемељено 1929.г. / Обновљено 2017.г.

Serbian National Reading Room and Library in Vrebac

Established 1929.g. / Renewed 2017.g.

DRUŠTVENI DOM *ISO BOGDANOVIĆ*

Spor oko vlasništva:

Grad Gospić *protiv* Srpske narodne čitaonice i knjižnice u Vrepcu

Argumentacija Društva

Pripremio: Željko Narančić

Vrebac, Siječanj 2025.g.

Sadržaj:

A	IZVORI PRAVA VLASNIŠTVA DRUŠTVA.....	3
1.	Izražena volja Ise Bogdanovića.....	4
2.	Dokaz o ulaganju privatnih sredstava u izgradnju Doma.....	6
	Ivan Brlić: Lička i senjska građanska društva 1835-1945.....	6
	Lički kalendar 1933.....	8
	Dodatno.....	10
3.	Urudžbena isprava br. 7313 od 28.10.1929.g.....	11
4.	Pravila Srpske narodne čitaonice u Vrepcu od 8.6.1933.g.....	12
5.	Povijesni izvadak ZK odjela Općinskog suda u Gospiću.....	13
6.	Statut Društva od 18.3.2017.g.....	14
7.	Presuda Općinskog suda u Gospiću od 25.4.2023.g.....	15
B	DOKAZI GRADA GOSPIĆA I ARGUMENTACIJA DRUŠTVA PROTIV.....	17
1.	Prijedlog Grada Gospića ze uknjižbu prava vlasništva od 17.7.2006.g. – ODBIJEN.....	18
2.	Prijedlog Grada Gospića za uknjižbu prava vlasništva od 4.3.2021.g. – PRIHVAĆEN.....	22
	Dodatno.....	26
3.	Žalba Grada Gospića protiv toč. I Rješenja od dana 25.4.2023.g.....	28
4.	Tužba Grada Gospića, podredno brisovna tužba od 30.11.2023.g.....	30
	Dodatno.....	32
5.	Podnesak Grada Gospića od 16.10.2024.g.....	33
	A PRAVNA POZICIJA DRUŠTVA.....	34
	B POTVRDA SRPSKE PRAVOSLAVNE CRKVE.....	36
	C POTVRDA SUDSKOG REGISTRA.....	38
	D PRAVNI SLJEDNIK I JEDINSTVENI AKT.....	39
6.	Podnesak Grada Gospića od 29.10.2024.g.....	41
7.	Podnesak Grada Gospića od 11.11.2024.g.....	44
C	ZAKLJUČAK.....	45
D	PRILOG.....	47
	Izvod iz knjige Save Todorića HRONIKA VREBCA, ZAVOĐA I PAVLOVCA.....	47

A

IZVORI PRAVA VLASNIŠTVA DRUŠTVA

1. Izražena volja Ise Bogdanovića

Volja graditelja Doma Ise Bogdanovića jasno je i nedvosmisleno izražena u pismu* Kraljevskoj kancelariji od 8.6.1931.g., u kojem on kaže:

- „U mojem rodnom selu Vrebač, srez Gospić – Lika, sagradio sam o vlastitom trošku, uz sitnu pomoć seljaka „Prosvetni dom“. Ovaj dom sagradio sam iz patriotskih pobuda i ljubavi prema narodu.“

У мојем родном месту селу Вребац, срез Госпић-Лика, саградио сам о властитом трошку уз ситну помоћ селјака, „Просветни Дом“. Овај дом саградио сам из патриотских побуда и љубави према народу.

- „U zgradi će biti smeštene ove ustanove sela: Sokol. Zemljoradnička zadruga, **seoska čitaonica** i **biblioteka**, domaćinska škola, analfabetски течај i prosvetna zadruga.“

У згради ће бити смештене ове установе села: Сокол, Земљорадничка задруга, сеоска читаоница и библиотека, домаћинска школа, анафбетски течај и просветна задруга.

- „Ovu zgradu podigao sam na mojem zemljištu, pa ću ju predati gornjim ustanovama na slobodno raspolaganje.“

Ову зграду подигао сам на мојем земљишту, па ћу је предати горњим установама на слободно располагање. Она ће бити кроз коју недељу довршена, а овде прилажем јед

* Izvor: Arhiv Jugoslavije u Beogradu

Архив
Југославије

Фонд бр.

74

Фасц. бр.

105

Јединица
опшн. бр.

155

Име и
презиме

1831. год.

КАНЦЕЛАРИЈИ КРАЉЕВА ВЕЛИЧАНОСТВА
КРАЉА АЛЕКСАНДРА I.

У мојем родном месту селу Вребац, ороз Горњих-Лика, саградио сам с власти-
том трошну уз, аитну помоћ сељака, „Просветни Дом“, Овај дом саградио сам из патрио-
тиких побуда и љубави према народу.

Овај дом изграђен је сав из камена, има партер, и један опрат. Зграда је
врло солидно рађена и врло је лапа, тако да би могла постојати у свакој природи, а
у селу ће служити као узор једне лепе грађевине.

У згради ће бити смештене све установе села: Сокол, Земљерадничка задруга,
сеоска читалица и библиотека, десетинска школа, аналфabetоки тецај и просветна
задруга.

Ову зграду подигао сам на мојем земљишту, на њу је предати горњим установа-
на слободно располагања. Она ће бити кроз коју недела довршена, а овде прилажем јед-
ну слику како она изгледа.

Да би овом мојем делу дао прави национални карактер и манифестовао своју
љубав према самој обљубљеној династији, ја молим Канцеларију Краљева Величанства
Краља да ми се олобви, да овај Просветни дом који има Краља Петра I. Великог Сими-
болима.

Решења по овој молби молим, да се достави Одбору за градњу овога дома у
селу Вребац. *Осветоме дома Вите (С) авр. и. г.*

Београд 5 јуна 1931. год.

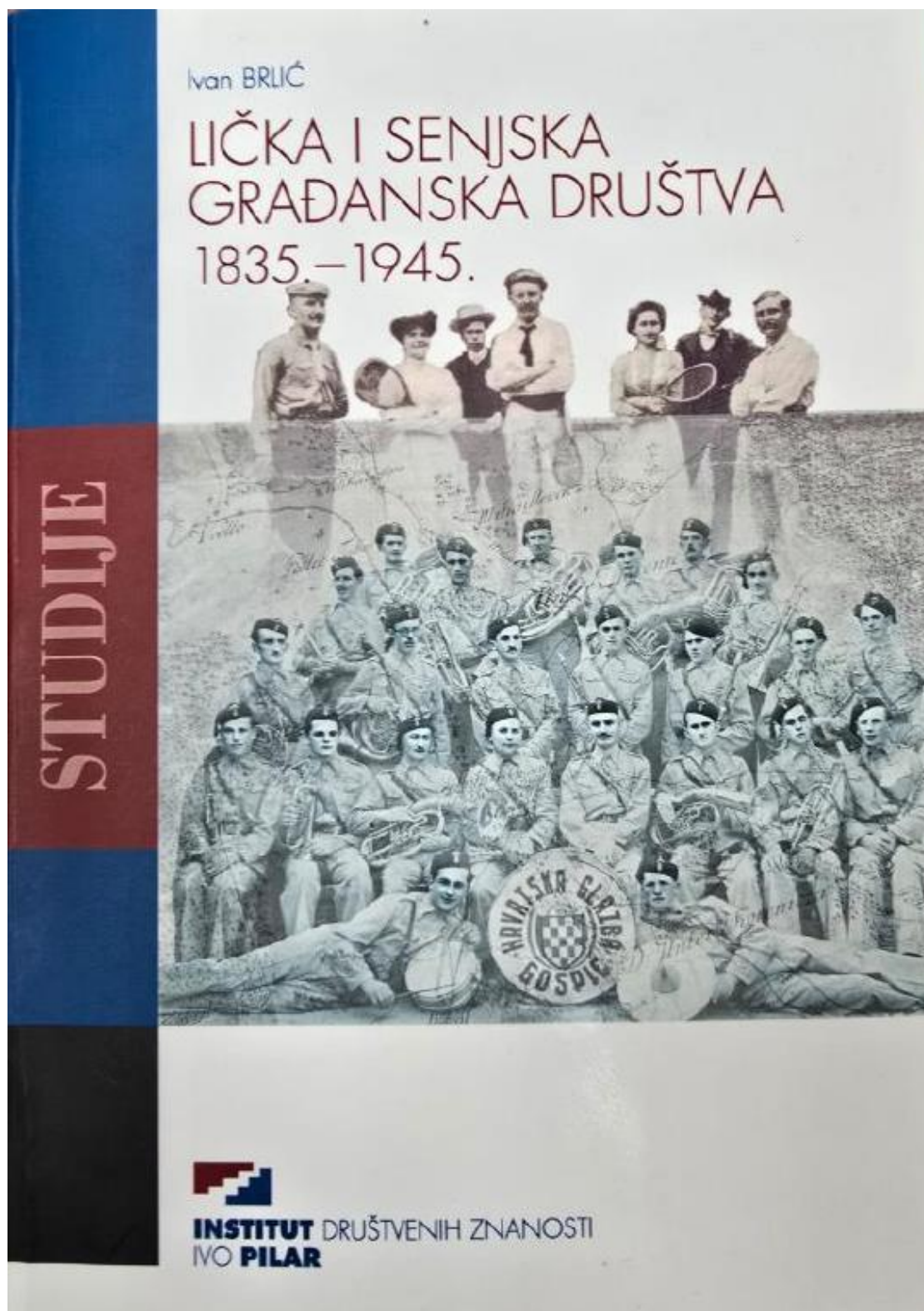
Одан:

*Мис. С. Пограновић, архивист
у Београду Кодрова ул. 26.*

2. Dokaz o ulaganju privatnih sredstava u izgradnju Doma

Ivan Brlić

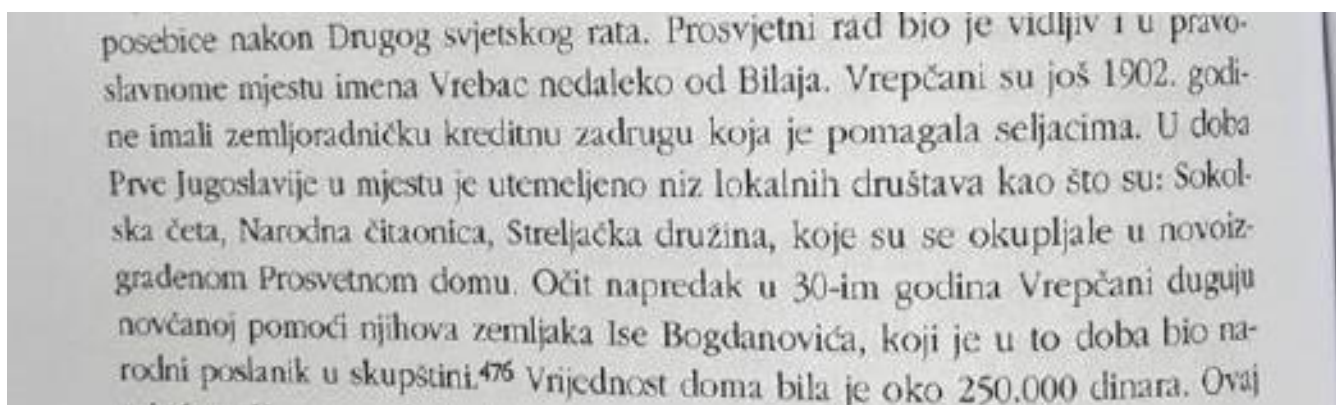
LIČKA I SENJSKA GRAĐANSKA DRUŠTVA 1835-1945

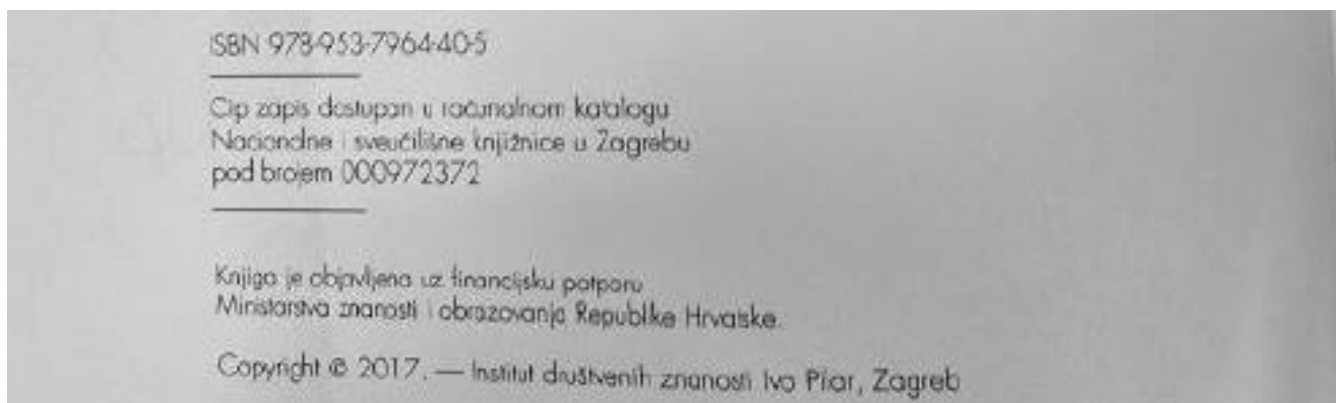
U knjizi Ivana Brića iz „Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar“ (izdanje: ITG, Zagreb, rujan 2017.) na str. 188, uz referencu „Prosvjetni rad bio je vidljiv i u pravoslavnome mjestu imena Vrebac nedaleko od Bilaja“ navedeno je:

„U doba Prve Jugoslavije u mjestu je utemeljeno niz lokalnih društava kao što su: Sokolska četa, **Narodna čitaonica**, Streljačka družina, koje su se okupljale u novoizgrađenom **Prosvetnom domu**“

...str. 188 – izvod:

Knjiga je zavedena u registar Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (Izdanje: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, 2017.g.):

LIČKI KALENDAR 1933.

Izvor: Državni arhiv u Gospiću

Zidanje prosvjetnih domova po Lici

Vrlo je simpatičan, razuman i koristan pokret za zidanje narodnih prosvjetnih domova u nekim selima oko Gospića. Najprije su bili na čelu ovog pokreta, prije 10—20 godina, Kaniža i Novi, pa su razmjerno malo našli sljedbenika, a sad se dali na posao Vrebac, Divoselo, Ostrvica i dr., pa se čini, da su oni ovu brazdu na njivi narodnog prosvjećivanja u Lici dublje zaorali, i našli su više razumijevanja i potpore kod svoje inteligencije.

118

Rijetki su danas seljački sinovi, koji su svojim radom i sposobnosti došli do bogatstva, moći i ugleda, a koji će svom selu sazidati hram prosvjete, kako su to učinili gg. Teslić i Bogdanović.

Evo što nam kaže g. Iso Bogdanović:
 Prosvjetni dom u Vrepcu, nosi ime Dom Kralja Petra I. velikog oslobodioca.

Moja je zamisao bila da stvorim ovaj dom iz čisto humanih i prosvjetnih razloga. Moje nastojanje, da dignem prosvjetno i kulturno naše selo, jest jedan od glavnih mojih zadataka i u političkom i u kulturnom radu. Naše se ličko selo treba staviti u red drugih sela u našoj domovini, t. j. onih, iza kojih je naše selo zaostalo. Bez ovakvih prosvjetnih domova, naše selo ne bi moglo napredovati, jer seoske ustanove u našim razbacanim selima ne bi mogle doći nikad do svoga izražaja. Ne bi mogle redovno i korisno sastajanje.

U ovakim domovima na selu daje se mogućnosti, da se sve seoske ustanove i Soko, čitaonica, zemljoradnička zadruga, knjižnica, domaćinski tečajevi spoje u jedno i zajedničkim radom podižu kulturno-prosvjetni nivo svoga sela.

Seljak je na ovaj način dobio volje za rad, a naročito prosvjetni radnici, učitelji, sveštenici, trgovci i zanatlije na selu. Ovim se radnicima pružila potpuna mogućnost za stalan kontakt s našim seljacima. Seljak se na ovaj način odvojio od birtije. Duge zimske noći i teška zima u Lici satirala je našeg zemljaka, dok je čekao pred crkvom pupliciju i razne naredbe itd. Sad on više ne čeka na snijegu i tamo ne dršće, već lijepo čeka u svom domu koji je topal i zagrijan.

Koliko je silno djelovao ovaj moj primjer, najbolje dokazuje, što su sva ostala sela u mom srezu dobila neobičnu volju, da i oni dobiju i stvore ovake domove. Pa je to urodilo već za nepune tri godine silnim plodom, jer je poslije toga selo Divoselo dobrovoljnim prilozima napravilo takav Dom Princa Andreja. Osim toga gosp. Pera Teslić je ove godine sagradio narodni dom u Ostrvici; selo Morigorić radi i dovršava svoj dom i to dobrovoljnim prilozima.

Prema ovome zidanje doma u Vrepcu nije pobuda čisto humana niti patriotska, nego je cilj zidanja bio mnogo jači i značajniji t. j. pokazati našim ljudima primjerom, kako se valja žrtvovati i raditi, da bi nam bilo bolje i ljepše. Taj je moj primjer naišao na plodno tlo i ja sam radostan, što s ovim domovima, koji niču po selima, vidim čitav prevrat na našem selu. Vidim težnju, da se naše selo što više podigne i materijalno i kulturno.

Sela koja do danas imaju ove domove veoma se razlikuju od onih, što nemaju. Sela su s domovima u pravom smislu organizovana i o svem obaviještena. To se vidi najbolje u ovom n. pr.: Ja stignem u Gospić u subotu u 3 sata p. p. i pošaljem odmah pandura u Divoselo da kaže, da ću ja navečer u 8 sati biti u Divoselu. Svaki put sam u to doba našao oko 250 ljudi u domu, koji me s puno volje i zadovoljstva čekaju. Prije je upravo bilo nemoguće seljaka u noći kretati na sastanak.

Sama zgrada seljačkog doma predstavlja danas vrijednost oko 250.000 dinara. Zidana je od kamena na parter i sprat. Dolje su u parteru smještene prostorije za čitaonicu, narodnu knjižnicu, zemljoradničku zadrugu i njezin dućan. Gore na spratu ima jedna velika soba za sastanke, zabave i sokolske vježbe i soba za ostale potrebe.

nano. Po slavonskim selima

119

DODATNO: Želim naglasiti nekoliko detalja iz priloženog članka.

U Kalendaru se kaže:

„Vrlo je simpatičan, razuman i koristan pokret za zidanje narodnih prosvjetnih domova u nekim selima oko Gospića. Najprije su bili na čelu ovog pokreta Kaniža i Novi, pa su razmjerno malo našli sljedbenika, a sad su se dali na posao **Vrebac**, Divoselo, Ostrvica i dr., pa se čini da su oni ovu brazdu na njivi narodnog prosvjećivanja u Lici dublje zaorali i naišli na više razumjevanja i potpore kod svoje inteligencije.“

.....

„Rijetki su danas seljački sinovi, koji su svojim radom i sposobnosti došli do bogatstva, moći i ugleda, a koji će svom selu sazidati hram prosvjete, kako su to učinili gg. Teslić (NAPOMENA – Petar Teslić rodom iz obližnjeg sela Ostrvica, *osnivač i vlasnik tvrtke „Pecara Sisak“, danas poznate pod nazivom „Segestika Sisak“ i niza drugih tvrtki, banke i nekretnina*) i Bogdanović.

...i dalje u tekstu:

Evo što nam kaže g. Iso Bogdanović:

„Moja je zamisao bila da stvorim ovaj dom iz čisto humanih i prosvjetnih razloga. Moje nastojanje, da dignem prosvjetno i kulturno naše selo, jest jedan od glavnih mojih zadataka i u političkom i u kulturnom radu.“

.....

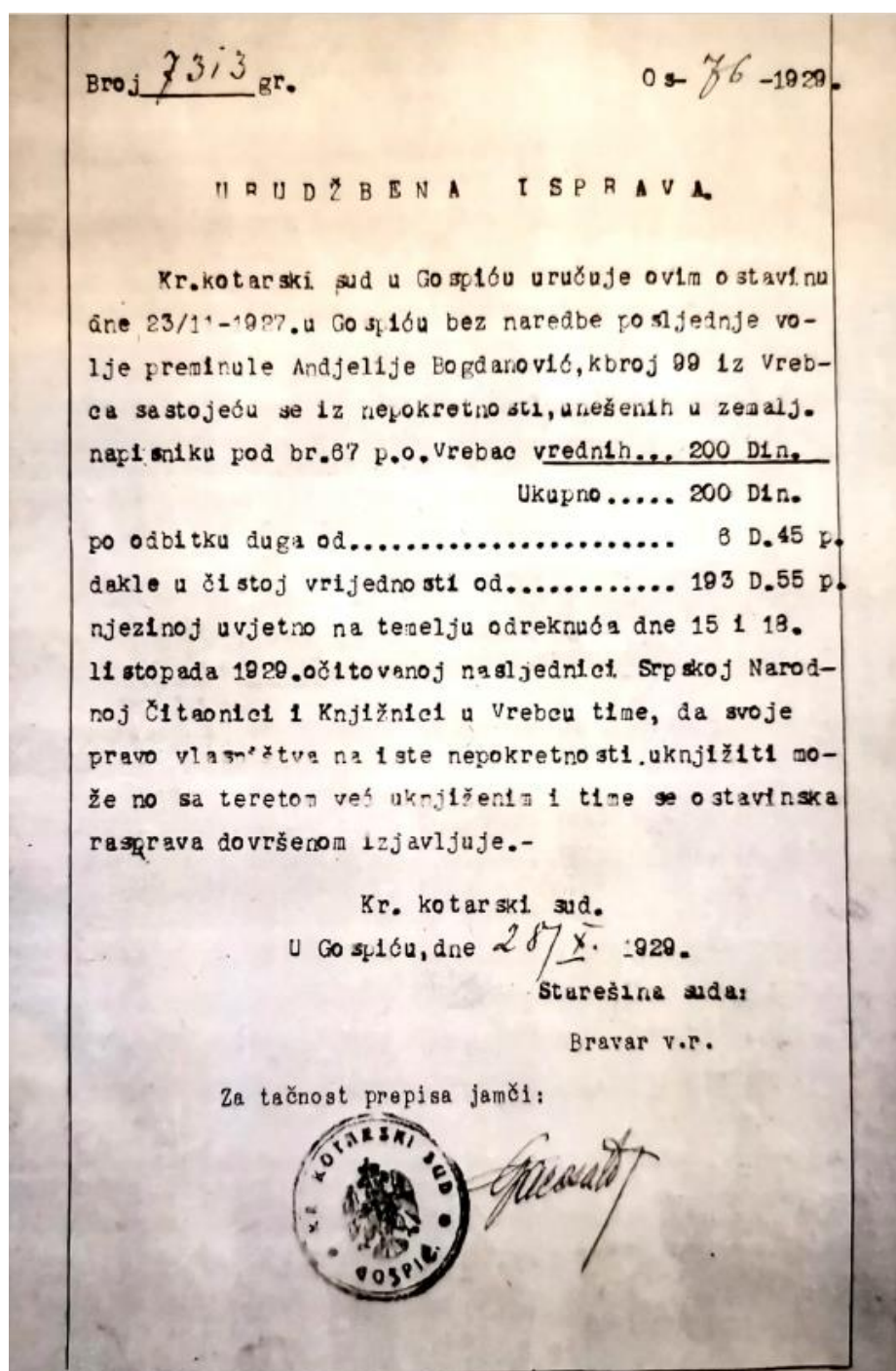
„Prema ovome, zidanje doma u Vrepcu nije pobuda čisto humana niti patriotska, nego je cilj zidanja bio mnogo jači i značajniji t.j. pokazati našim ljudima primjerom, kako se valja žrtvovati i raditi, da bi nam bilo bolje i ljepše.“

.....

„Sama zgrada seljačkog doma predstavlja danas vrijednost oko 250.000 dinara. Zidana je od kamena na parter i sprat. Dolje su u parteru smještene prostorije za **čitaonicu, narodnu knjižnicu**, zemljoradničku zadrugu i njezin dućan. Gore na spratu ima jedna velika soba za sastanke, zabave i sokolske vježbe i soba za ostale potrebe“

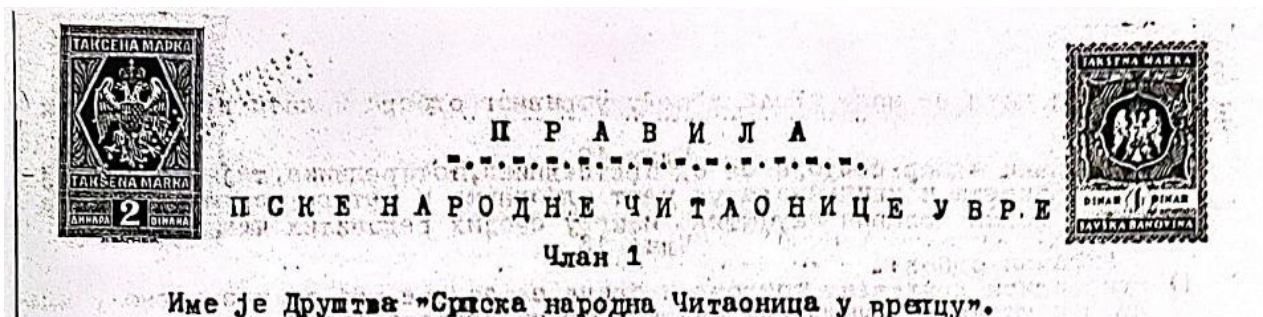
3. Urudžbena isprava br. 7313 od 28.10.1929.g.

Ovim dokumentom, koji je dio sudskog spisa, Anđelija Bogdanović, majka Ise Bogdanovića oporučno ostavlja Srpskoj narodnoj čitaonici i knjižnici u Vrepcu „...**nepokretnosti, unešenih u zemalj. napisniku pod brojem 67 p.o. Vrebac...**“

4. Pravila Srpske narodne čitaonice u Vrepcu od 8.6.1933.g.

U Pravilima Srpske narodne čitaonice u Vrepcu*

Od 8.6.1933.g.

У Врепцу, дне 8 јуна 1933 год.

...u čl 33 regulirano je raspolaganje sa imovinom Društva u slučaju njegovog prestanka u kojem se kaže da će se „...**sav povereni joj imetak vratiti novome koje bi se osnovalo u Vrepcu pod istim imenom i sa istim zadacima**“

Члан 33
Ако скупштина правилно заклучи, да се друштво развије или ако била државна власт распустила онда се друштвени иметак предаје на чување месној црквеној општини, која ће сав поверени јој иметак вратити новеме које би се основало у Врепцу под истим именом и са истим задацима.
У Врепцу, дне 21 јуна 1929 год.
Наподупан правила, која су одобрена по Великом Купану у Краловцу бр. 41. 11о од 31/1о. 1929 год.

* Pravila Srpske narodne čitaonice u Vrepcu su dio sudskog spisa

5. Povijesni izvadak ZK odjela Općinskog suda u Gospiću

Urudžbena isprava pod 3. zaprimljena je u Zemljišnoknjižni odjel Suda u Gospići 14.7.1930.g. pod brojem 684/Z.

U Vlastovnici* je navedeno:

„Odluka od 14. jula 1930.

Na temelju pravomoćne urudžbene isprave kr. kot. suda u Gospiću od 28. oktobra 1929 broj 7313 Os 76-29 uknjižuje se pravo vlasništva na nekretnini u VI za korist

7 Srpske narodne čitaonice i knjižnice u Vrepcu“

7	<p>Primi 14 jula 1930 broj 684/Z Odluka od 14 jula 1930. Na temelju pravomoćne urudžbene isprave kr. kot. suda u Gospiću od 28 oktobra 1929 broj 7313 pi Os 76-29 uknjižuje se pravo vlasništva na nekretnini u VI za korist</p> <p>Srpske narodne čitaonice i knjižnice u Vrepcu</p> <p>Primljeno: 21.07.2006</p>	<p>14. 14</p> <p>21.07.06</p>
8.	<p>Na temelju rješenja Općinskog suda u Gospiću odbijeni su prijedlog Grada Gospića za uknjižbu vlasništva.</p> <p>Nastavak vlastovnice općine u Vrepcu - 46</p> <p>K. V. Gospić 11</p>	<p>broj Z-1055/2006</p> <p>Primljeno pod 89</p>

* Pod brojem 8 navedeno je:

Primljeno 21.7.2006.god.

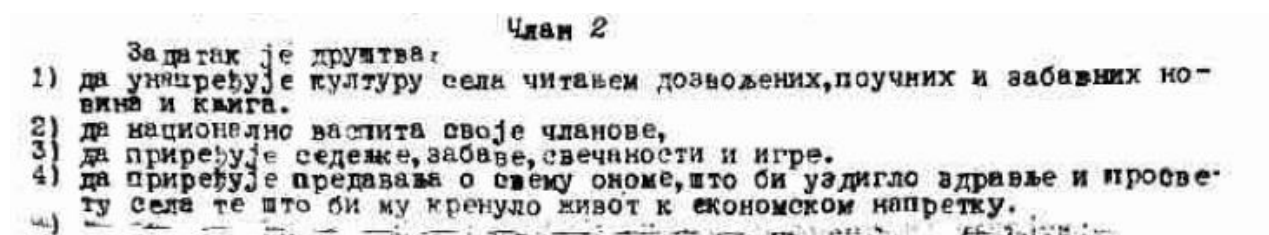
Broj Z-1055/2006

Na temelju rješenja Općinskog suda u Gospiću zaključuje se odbijeni prijedlog Grada Gospića za uknjižbu vlasništva.

6. Statut Društva od 18.3.2017.g.

U Statutu Društva od 18.3.2017.g. naglašena je veza sa Statutom prethodnog Društva od 8.6.1933.g., odnosno Društvom:

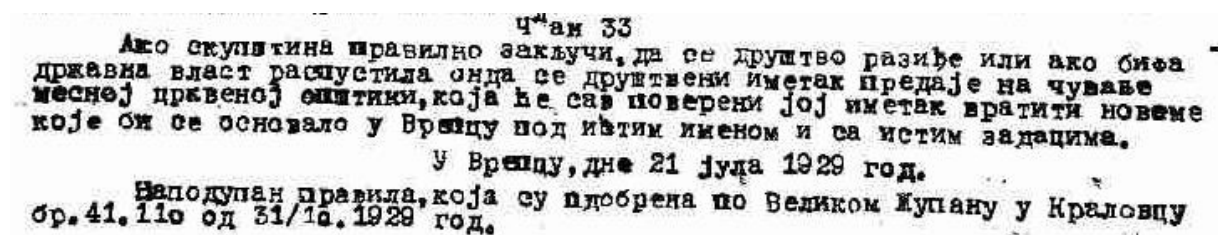
1. Zadaci Društva

Članak 2.

„Srpska narodna čitaonica i knjižnica u Vrepcu“ osniva se radi nastavka rada udruge koja je pod tim imenom osnovana 1929. godine u cilju unapređenja kulture u Vrepcu „čitanjem knjiga i novina, svečanosti, druženja, zabave i predavanja o svemu što bi uzdiglo zdravlje i prosvjetu sela, te što bi mu krenulo život k ekonomskom napretku“.

2. Naziv i sjedište Društva

Članak 3.

Naziv Udruge glasi:

“Srpska narodna čitaonica i knjižnica u Vrepcu“.

Udruga djeluje na području Mjesnog odbora Vrebac.

Udruga je registrirana pri Službi za opću upravu Ličko – senjske županije u Gospiću.

Udruga je neprofitna pravna osoba.

Članak 4.

Sjedište Udruge je u Vrepcu.

Adresa sjedišta Udruge je: Vrebac 30.

3. Štambilj Društva

7. Presuda Općinskog suda u Gospiću od 25.4.2023.g.

Presudom Općinskog suda u Gospiću riješeno je da se nekretnine u zk. ulošku 67 KO Vrebac upišu u korist predlagatelja:

SRPSKA NARODNA ČITAONICA I KNJIŽNICA U VREPCU, OIB 45718932731, VREBAC, VREBAC 30, u cjelosti.

Republika Hrvatska
Općinski sud u Gospiću
Zemljišnoknjižni odjel u Gospiću

P-136_12218_1135
00014

Posl.br. Z-1196/2023

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
R J E Š E N J E

Općinski sud u Gospiću, po sutkinji tog suda Mariji Rozga kao sucu pojedincu, u zemljišnoknjižnom predmetu predlagatelja "SRPSKA NARODNA ČITAONICA I KNJIŽNICA U VREBCU", OIB:45718932731, Vrebac, Vrebac 30, zastupana po predsjedniku Nikoli Popoviću, OIB:77965008216, radi pojedinačnog ispravnog postupka, 25. travnja 2023.

riješio je

I. Odbacuje se prigovor Grada Gospića posl.br.Z-1392/2023 od 3.3.2023. kao nepravodoban.

II. Nalaže se brisanje zabilježbe prigovora posl.br.Z-1392/2023 nakon pravomoćnosti toč.I. ovog rješenja.

III. Prihvaća se prijava predlagatelja od 21.10.2022. i ispravlja zemljišnoknjižni upis na kčbr. 2128, kuća broj 67 sa dvorištem u selu, površine 183 čhv, u zk.ul.67 k.o. Vrebac, tako što će se ista upisati u korist predlagatelja:

SRPSKA NARODNA ČITAONICA I KNJIŽNICA U VREPCU, OIB:45718932731, VREBAC, VREBAC 30, u cijelosti.

Izvod iz rješenja:

područja. Iz povijesnog upisa u zemljišnoj knjizi utvrđeno je da je Srpska narodna čitaonica, knjižnica, Vrebac, upisana kao vlasnik od 1930.g., i da se kao vlasnik vodila do 2021. kada je upisan Grad Gospić.

9. Temeljem isprave Urudžbena isprava Os-76/1929 (Broj7313 gr) proizlazi da je Andjelija Bogdanović prepustila svoju nepokretnu imovinu Srpskoj Narodnoj Čitaonici i Knjižnici u Vrebcu, uz uvjet otpisa duga.

10. Iz svega navedenog proizlazi kako su iskazi svjedoka u skladu sa priloženim isprava. Kako što je evidentno da je predlagatelj bio upisan kao vlasnik predmetnih nekretnina, te da predmetna nekretnina se nije vodila kao društveno vlasništvo u vrijeme kada se rješenjem ovog suda posl.br.Z-959/2021 upisao Grad Gospić. Stoga po mišljenju ovog suda rješenjem ovog suda posl.br.Z-959/2021 Grad Gospić se nije mogao upisati kao vlasnik predmetne nekretnine samo na temelju Potvrde Grada Gospića, Gradskog upravnog odjela za komunalnu djelatnost, stanovanje, graditeljstvo i zaštitu okoliša, Odsjeka za graditeljstvo i zaštitu okoliša, Klasa:034-04/21-01/31, urbroj:2125/01-07-21-01 od 3.3.2021.

11. Zaključno, nakon provedenog postupka utvrđeno je kako je predlagatelj jedini i stvarni vlasnik i posjednik predmetne nekretnine od 1930., čiji posjed nije prestao sve do danas, stoga je na temelju odredbi čl.216. ZZK-a riješeno je kao u toč.II.

12.Toč.V. rješenja temelji se na čl.29.st.1.ZZK-a.

.....

Prigovor Tužitelja o diskontinuitetu vlasništva ne uvažava suštinu. Društveni dom, sagrađen iz privatnih sredstava i voljom vlasnika predan u vlasništvo Društva 1930.g. kao reprezedenta Vrepčana sve do danas dio je Vrebačke kulturne i emotivne baštine.

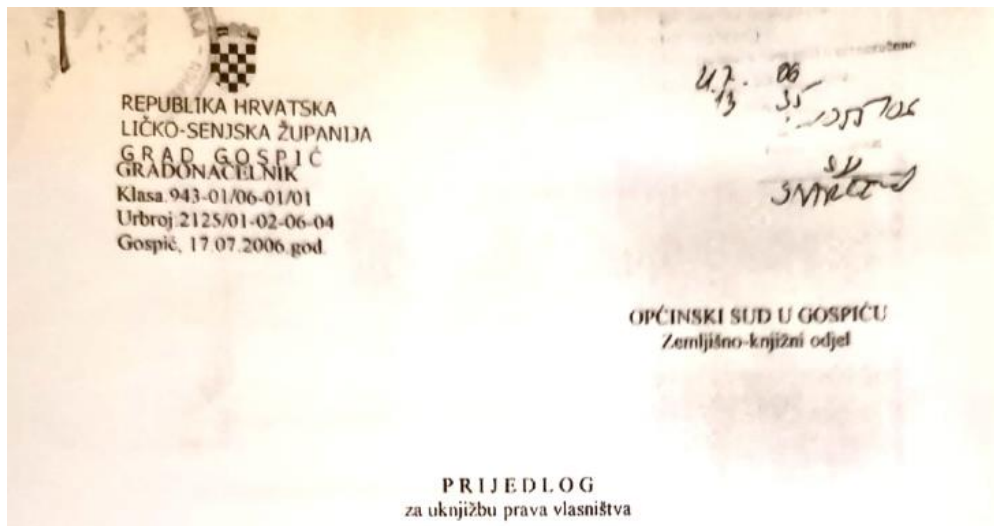
Razne društvene okolnosti koje su išle protiv tradicije i realnog života protreklih desetljeća, a koje se nisu mogle ignorirati i zaobići zbog snage sile državne vlasti, nikad nisu mogle poreći te činjenice.

Usprkos svemu a i zbog toga, i u tom periodu se represija morala suzdržati kako bi se izbjegao narodni revolt i stoga Društveni dom nikad nije bio, a nije ni pokušano da bude „društveno vlasništvo“, niti je bio na listi imovine neke „društveno – političke zajednice“, kako u prethodnoj državi, tako niti u RH, sve do pokušaja Grada Gospića da uzurpira tu imovinu, a što je prepoznato u sudskom postupku koji je rezultirao rješenjem od 25.4.2023.g. (...a i u postupku iz 2006.g.) i konačno, u punom kapacitetu upisao Društvo kao vlasnika i vratio stanje vlasništva Društvenog doma u prirodan tok.

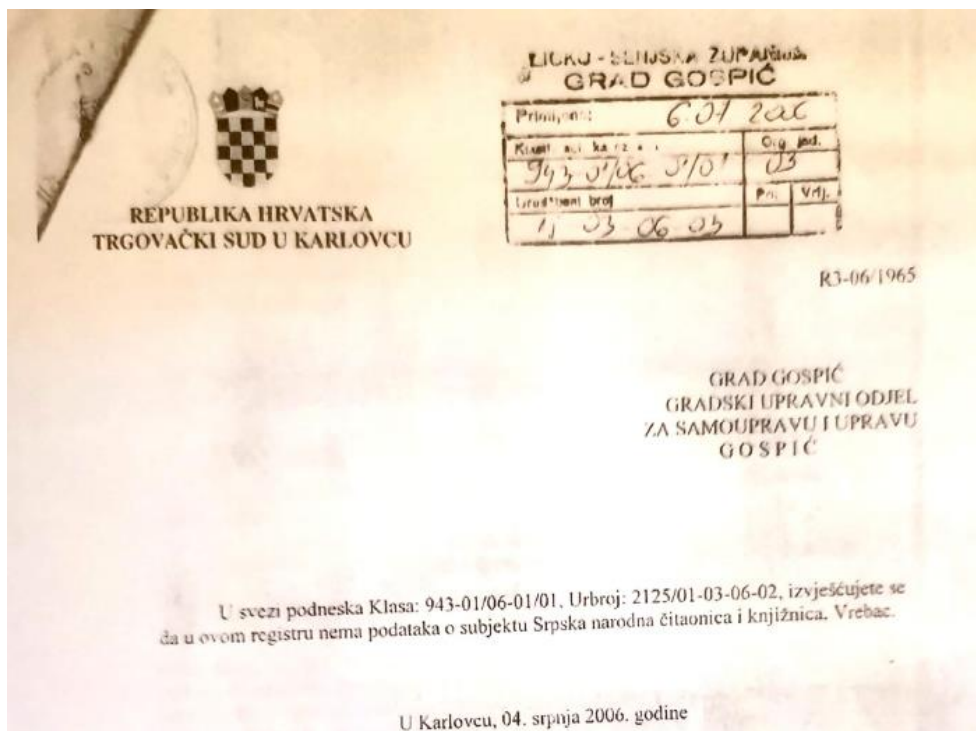
B

DOKAZI GRADA GOSPIĆA I ARGUMENTACIJA DRUŠTVA PROTIV

1. Prijedlog Grada Gospića za uknjižbu prava vlasništva od 17.7.2006.g. - ODBIJEN

1.1 Dokaz: Potvrda Trgovačkog suda u Karlovcu

1.1 Dokaz nije validan

Zakonom o sudskom registru propisano je tko je subjekt upisa. To su organizacije koje se bave poslovnom djelatnošću u cilju ostvarenja dobiti.

Srpska narodna čitaonica i knjižnica u Vrepcu kao „organizacija civilnog/građanskog društva“ ne spada u predmetne kategorije organizacija.

Unazad cca 100 godina organizacije civilnog društva upisuju se ili registriraju kod nadležnih državnih organa, kako je to propisano u:

- Zakonu o udrugama RH iz 2014.g. – ured državne uprave u županiji
- Zakonu o udruženjima građana SFRJ iz 1973.g. – nadležni općinski organ unutrašnjih poslova
- Zakonu o udruženjima, dogovorima i zborovima Kraljevine Jugoslavije iz 1931.g. – nadležna opšta upravna vlast drugog stepena

❖ **Zakon o sudskom registru RH - Subjekti upisa u Trgovački sud**

NN 1/1995 (5.1.1995.), Zakon o sudskom registru

ZASTUPNIČKI DOM SABORA REPUBLIKE HRVATSKE

Na temelju članka 89. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O SUDSKOM REGISTRU

Proglašavam Zakon o sudskom registru, koji je Zastupnički dom Sabora Republike Hrvatske donio na sjednici 29. prosinca 1994. godine.

Broj : 95-1/1
Zagreb, 2. siječnja 1995

Subjekti upisa

Članak 6.

(1) U registar se upisuju sljedeće vrste subjekata upisa:

1. javno trgovačko društvo,
2. komanditno društvo,
3. gospodarsko interesno udruženje,
4. dioničko društvo,
5. društvo s ograničenom odgovornošću,
6. trgovac pojedinac,
7. ustanova,
8. zajednica ustanova i
9. druge osobe za koje je upis propisan zakonom.

(2) Podružnice subjekata upisa upisuju se u registar kada je to propisano zakonom.

❖ Zakon o udrugama RH 2014.g.

NN 74/2014 (18.6.2014.), Zakon o udrugama

HRVATSKI SABOR

1390

Na temelju članka 89. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O UDRUGAMA

Proglašavam Zakon o udrugama, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 6. lipnja 2014. godine.

Klasa: 011-01/14-01/96

Urbroj: 71-05-03/1-14-2

Zagreb, 11. lipnja 2014.

IV. REGISTRACIJA UDRUGE

Upis udruge i vođenje registra udruga

Članak 22.

(1) Upis u registar udruga je dobrovoljan i obavlja se na zahtjev osnivača udruge.

(2) Zahtjev za upis u registar udruga, u ime osnivača, podnosi osoba ovlaštena za zastupanje udruge.

(3) Udruge se upisuju u registar udruga pri uredima državne uprave u županiji, odnosno gradskom uredu Grada Zagreba nadležnom za poslove opće uprave (u daljnjem tekstu: nadležni ured), prema sjedištu udruge.

❖ Zakon o udruženjima građana SFRJ iz 1973.g.

Zakon o udruženjima građana (van snage)

Zbirni podatci

"Narodne novine" br. 26/1973., 7/1982.

Datum stupanja na snagu zakona: 17. 7. 1973.

Datum prestanka važenja zakona: 25. 5. 1982.

Ne vrijedi na dan: 5. 11. 2024.

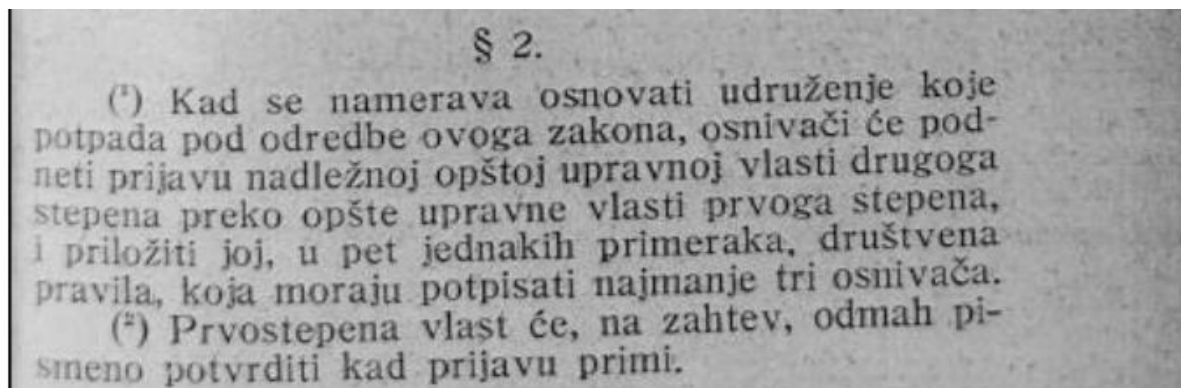
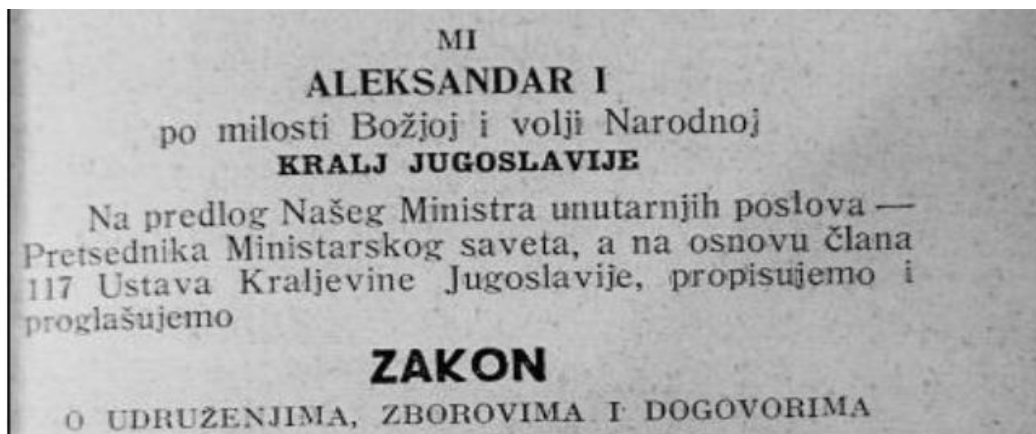
[Poveznica do dokumenta na portalu IUS-INFO](#)

Član 10.

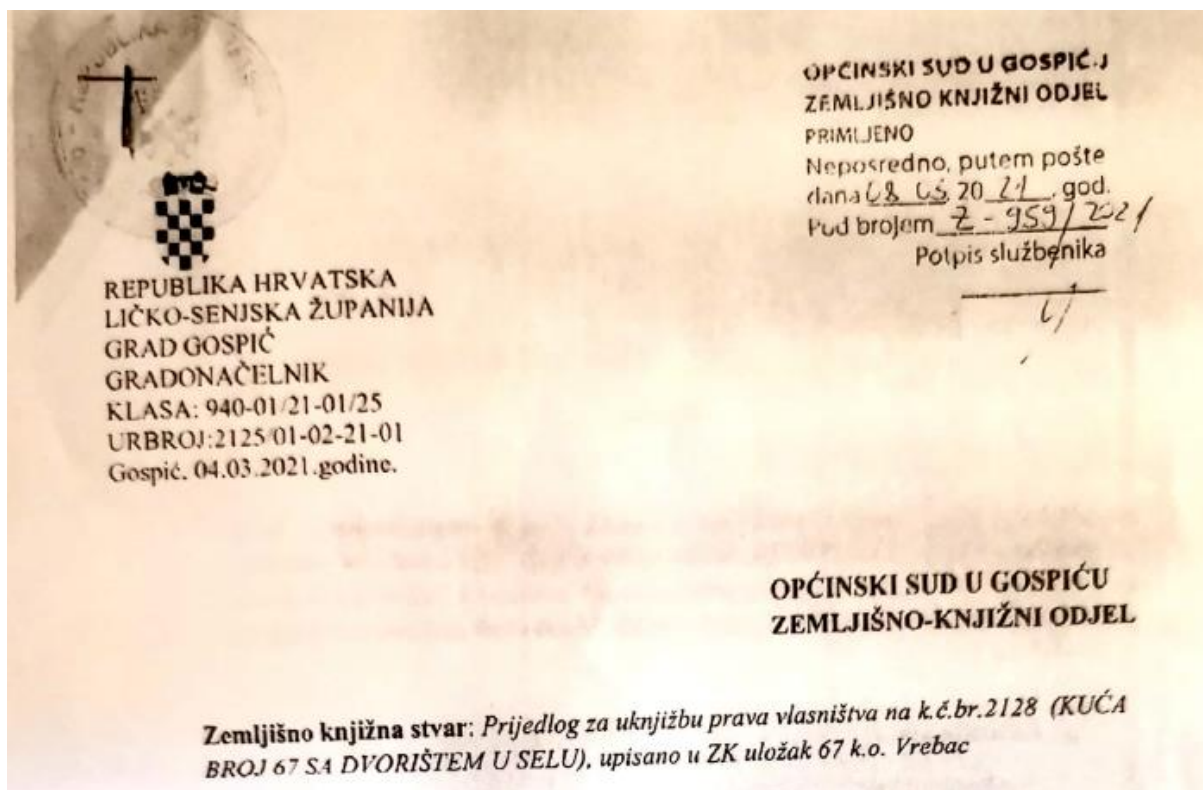
Registar udruženja, čija se djelatnost prostire na područje jedne općine, vodi nadležni općinski organ unutrašnjih poslova.

Registar udruženja, čija se djelatnost prostire na područje dvije ili više općina ili na područje dviju ili više republika i čitavo područje Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, vodi Republički sekretarijat za unutrašnje poslove.

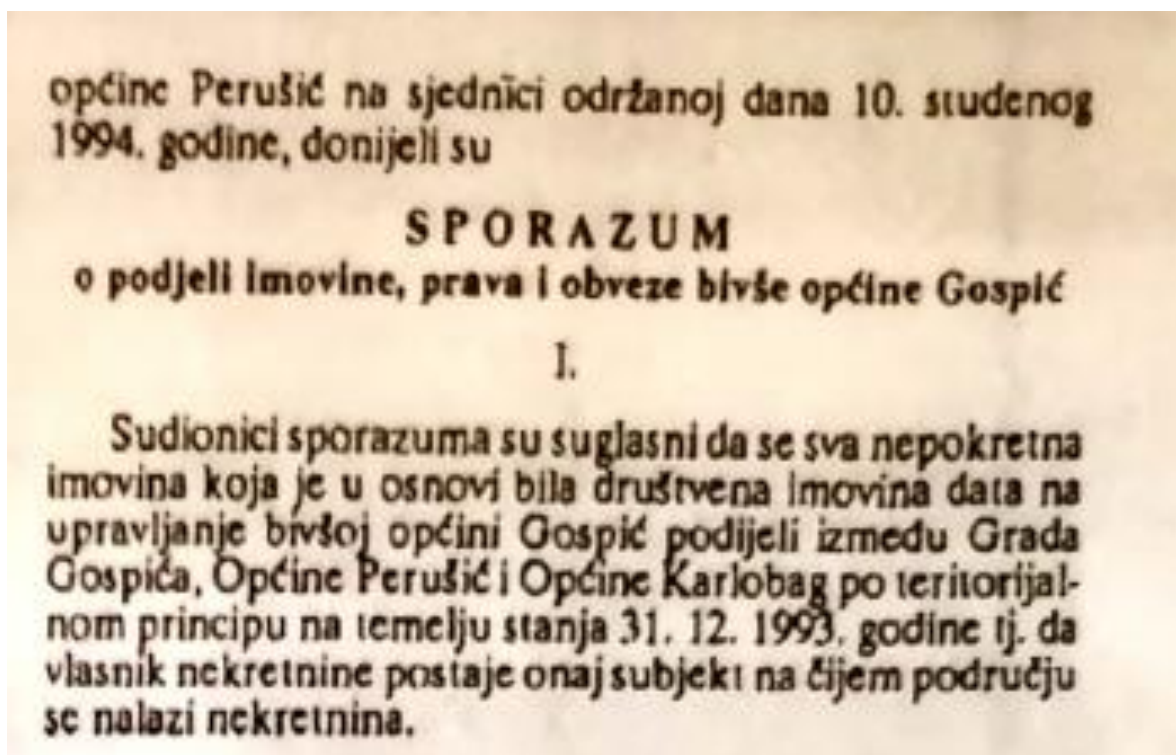
❖ Zakon o udruženjima, dogovorima i zborovima Kraljevine Jugoslavije iz 1931.g.

2. Prijedlog Grada Gospića za uknjižbu prava vlasništva od 4.3.2021.g. - PRIHVAĆEN

2.1 Dokaz: Sporazum o podjeli imovine bivše Općine Gospić

2.1 Dokaz nije validan

Sporazumom se dijeli imovina bivše Općine Gospić na novonastale jedinice lokalne samouprave: Grad Gospić, Općinu Perušić i Općinu Karlobag.

Uz Sporazum nije priložena lista imovine bivše Općine Gospić.

Izvjeshno je da Društveni dom u Vrepcu evidentiran u z.k. ulošku 67 KO Vrebac nije bio u vlasništvu bivše Općine Gospić već je kao vlasnik upisano Društvo – Srpska narodna čitaonica i knjižnica u Vrepcu.

Također, Dom nikad nije bio evidentiran kao „društveno vlasništvo“.

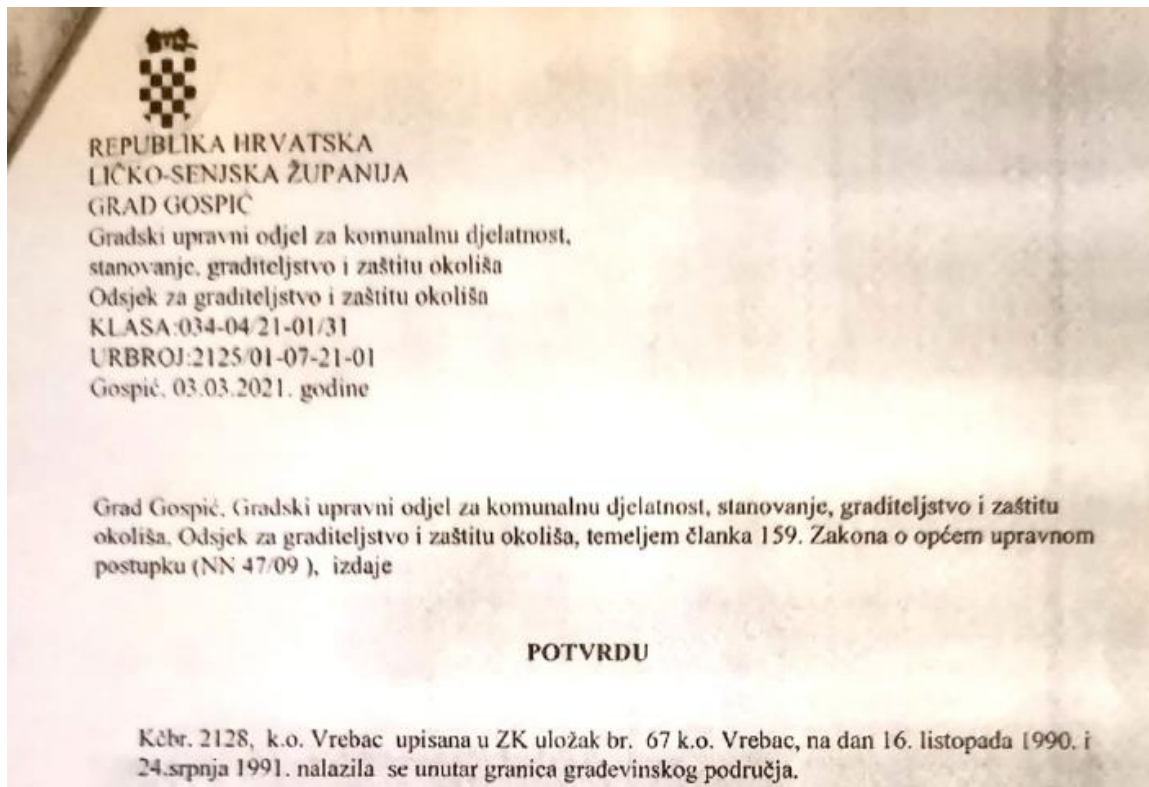
Također je činjenica da je Dom sagrađen na privatnoj imovini, k.č. 2128 KO Vrebac i sa privatnim sredstvima te je kao takav prepisan u vlasništvo Srpske narodne čitaonice i knjižnice u Vrepcu.

Iz svih navedenih razloga Dom nije mogao biti predmet raspolaganja novouspostavljenih jedinica lokalne samouprave.

Također, u rješenju Općinskog suda u Gospiću od 25.4.2023.g. se u toč. 10 navodi:

10. Iz svega navedenog proizlazi kako su iskazi svjedoka u skladu sa priloženim ispravama. Kako što je evidentno da je predlagatelj bio upisan kao vlasnik predmetnih nekretnina, te da predmetna nekretnina se nije vodila kao društveno vlasništvo u vrijeme kada se rješenjem ovog suda posl.br.Z-959/2021 upisao Grad Gospić. Stoga po mišljenju ovog suda rješenjem ovog

2.2 Potvrda Gradskog upravnog odjela za komunalnu djelatnost, stanovanje, graditeljstvo i zaštitu okoliša

2.2 Dokaz nije validan

Potvrda Gradskog upravnog odjela..... konstatira stanje da je objekt Društvenog doma u „građevinskom području“ Vrepcu, kao i niz drugih objekata

Ta činjenica ne može biti razlog za dokazivanje vlasništva Grada Gospića nad Društvenim domom, jer bi u tom slučaju i svi ostali objekti u Vrepcu, a koji se nalaze u „građevinskom području“ mogli biti predmet vlasničkog potraživanja Grada Gospića.

.....

Na sve navedeno ukazano je u „Prijedlogu za otvaranje pojedinačnog ispravnog postupka od 16.8.2022.g.

SRPSKA NARODNA ČITAONICA I KNJIŽNICA U VREPCU
Utemeljeno 1929.godine / Obnovljeno 2017.godine
53000 Gospić, Vrebac 30
OIB: 45718932731
Web: www.mo-vrebac-pavlovac.hr
E-Mail: snckvrebac@gmail.com

OPĆINSKI SUD U GOSPIĆU
ZEMLJIŠNOKNJIŽNI ODJEL GOSPIĆ

Predlagatelj/i:
SRPSKA NARODNA ČITAONICA I KNJIŽNICA U VREPCU
Utemeljeno 1929.godine / Obnovljeno 2017.godine
53000 Gospić, Vrebac 30
OIB: 45718932731

Protustranka/e:
Grad Gospić, OIB: 22538763965, Budačka ulica 55, 53000 Gospić

PRIJEDLOG
ZA OTVARANJE POJEDINAČNOG ISPRAVNOG POSTUPKA

1. Za ispravku zemljišnoknjižnog upisa prava vlasništva

...gdje se navodi:

Niti Potvrda Grada Gospića gradskog upravnog odjela za komunalnu djelatnost, stanovanje, graditeljstvo i zaštitu okoliša, Odsjek za graditeljstvo i zaštitu okoliša, Klasa: 034-04/21-01/31 Urbroj: 2125/01-07-21-01 od 03.03.2021. godine, niti Sporazum o podjeli imovine prava i obaveza bivše općine Gospić Klasa 406-01-94-01/04 URBROJ: 2125/01-01-94-01 (Službeni vjesnik Grada Gospića broj 10) ne mogu predstavljati validnu ispravu na osnovu koje bi se dopustio upis u zemljišnu knjigu jer nisu sastavljene u obliku propisanom za njihovu valjanost, i iz kojih ne postoji vidljiv pravni temelj, shodno odredbama Člana 48. Zakona o zemljišnim knjigama, niti su te isprave sastavljene u propisanom obliku kako je to predviđeno članom 60. Zakona o zemljišnim knjigama.

Također, u rješenju Općinskog suda u Gospiću od 25.4.2023.g. se u toč. 10 navodi:

suda posl.br.Z-959/2021 upisao Grad Gospić. Stoga po mišljenju ovog suda rješenjem ovog suda posl.br.Z-959/2021 Grad Gospić se nije mogao upisati kao vlasnik predmetne nekretnine samo na temelju Potvrde Grada Gospića, Gradskog upravnog odjela za komunalnu djelatnost, stanovanje, graditeljstvo i zaštitu okoliša, Odsjeka za graditeljstvo i zaštitu okoliša, Klasa:034-04/21-01/31, urbroj:2125/01-07-21-01 od 3.3.2021.

DODATNO: Rješenje Općinskog suda u Gospiću Z-959/2021 od 17.3.2021.g. kojim se odobrava upis Grada Gospića u ZK uložak br. 67 KO Vrebac - OPSERVACIJE

Republika Hrvatska
Općinski sud u Gospiću
Zemljišnoknjižni odjel u Gospiću

Posl.br. Z-959/2021

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
R J E Š E N J E

Općinski sud u Gospiću po ovlaštenom zemljišnoknjižnom referentu Mandici Kosović, u zemljišnoknjižnoj stvari predlagatelja Grad Gospić, OIB: 22538763965, Budačka ulica 55, Gospić protiv protustranke Srpska narodna čitaonica i knjižnica, Vrebac radi uknjižbe prava vlasništva u z.k. ul. br. 67 k.o. Vrebac dana 17. ožujka 2021.

r i j e š i o j e

I. U zemljišnoknjižnom ulošku broj 67 katastarske općine Vrebac dopušta se sljedeći upis:

Na temelju Prijedloga Grada Gospića, Budačka 55, Gospić, Klasa: 940-01/21-01/25, Urbroj: 2125/01-02-21-01 od 04.03.2021., Potvrde Grada Gospić, Gradskog upravnog odjela za komunalnu djelatnost, stanovanje, graditeljstvo i zaštitu okoliša, Odsjek za graditeljstvo i zaštitu okoliša, Klasa:034-04/21-01/31, Urbroj:2125/01-07-21-01 od 03.03.2021., i Sporazuma o podjeli imovine, prava i obveze bivše Općine Gospić uknjižuje se pravo vlasništva na nekretninama Srpska narodna čitaonica i knjižnica, Vrebac koje se sastoje od kčbr. 2128 kuća broj 67 sa dvorištem u selu 183 čhv za korist:

GRAD GOSPIĆ, OIB: 22538763965, Budačka ulica 55, 53000 Gospić.

II. Nalaže se provedba ovog rješenja.

Gospić, 17. ožujka 2021.

Ovlašteni zemljišnoknjižni referent:
Mandica Kosović v.r.

UPUTA O PRAVNOM LJEKU:
Protiv ovog rješenja nezadovoljna strana ima pravo prigovora. Prigovor se izjavljuje ovom sudu u roku od 15 dana od dostave ovjerenog prijepisa odluke, u dovoljnom broju primjeraka za sud i protivnu stranu i uz dokaz o uplaćenju sudskoj pristojbi u iznosu od 250,00 kn.

Dostaviti:

1. Grad Gospić, Budačka ulica 55, 53000 Gospić
2. Srpska narodna čitaonica i knjižnica, Vrebac, oglasna ploča suda

Slijed postupka ukazuje na vjerojatnost prethodnog dogovora:

- **Čet** 4.3.2021.g. – Napisan prijedlog
- **Pon** 8.3.2021.g. – Prijedlog zaprimljen u Općinski sud u Gospiću
- **Sri** 17.3.2021.g. – Rješenje o dopuštanju upisa Grada Gospića

Sve završeno „efikasno“ u svega **13 dana**, uključivo 2 vikenda i promjenu sutkinje.

ožujak 2021						
pon	uto	sri	čet	pet	sub	ned
22	23	24	25	26	27	28
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

- Rješenje nije dostavljeno Društvu – već na OGLASNU PLOČU SUDA:

Dostaviti:

1. Grad Gospić, Budačka ulica 55, 53000 Gospić
2. Srpska narodna čitaonica i knjižnica, Vrebac, oglasna ploča suda

- Zemljišne knjige su Rješenje provele u ljetnom periodu, u 8/2021.g..

3. Žalba Grada Gospića protiv toč. I Rješenja od dana 25.4.2023.g.

MARKOKRPAN [ODVJETNIK]
BOŠKOVIČEVA 16
10 000 ZAGREB
HRVATSKA
00385-1-55-33-410
OFFICE@KRPAN.HR

Datum: U Zagrebu, dana 14.11.2023. godine.

putem:
OPĆINSKI SUD U GOSPIĆU
ZEMLJIŠNO-KNJIŽNI ODJEL
Trg Alojzija Stepinca 3
53 000 GOSPIĆ

za:
ŽUPANIJSKI SUD

Na posl. broj: Z-1196/2023

Pravna stvar:

Predlagatelj: Srpska narodna čitaonica i knjižnica u Vrepcu, Gospić, Vrebac 30, OIB: 45718932731, koju zastupa predsjednik udruge Nikola Popović;

Protustranka: GRAD GOSPIĆ sa sjedištem u Gospiću, Budačka 55, OIB: 22538763965, kojeg zastupa odvjetnik Marko Krpan sa sjedištem u Zagrebu, Boškovičeva 16;

Radi: Pojedinačnog ispravnog postupka
Naš broj: GG-23/01
Predaja: Putem sustava ZIS

ŽALBA
protiv toč. I. rješenja od dana 25.04.2023. godine

2x, _____ protustranke

3.1 Grad Gospić smatra da je Rješenje Općinskog suda u Gospiću br. Z-1196/2023 nezakonito odbacilo žalbu na „ispravni postupak“

III. Protustranka smatra kako nisu ispunjeni zakonski uvjeti iz ZZK za odbacivanjem prigovora zaprimljenog pod poslovnim brojem Z-1392/2023. godine kao nepravodobnim te iz tog razloga da je isto nezakonito, a sve obzirom da oglas za podnošenje prigovora nije objavljen zakonito u skladu s člankom 211. st. 1. ZZK-a.

3.1 Žalba nije osnovana

Županijski sud u Splitu je Rješenjem od 12.7.2024.g. odbio Žalbu Grada Gospića kao neosnovanu.

Republika Hrvatska
Županijski sud u Splitu
Split, Gundulićeva 29a

Poslovni broj: GŽ Zk-49/2024-2

REPUBLIKA HRVATSKA

RJEŠENJE

Županijski sud u Splitu, po sucu Marijanu Miletiću, kao sucu pojedincu, u zemljišnoknjižnoj stvari predlagatelja „SRPSKA NARODNA ČITAONICA I KNJIŽNICA U VREBCU“, OIB: 45718932731, Vrebac, Vrebac 30, zastupanog po predsjedniku Nikoli Popoviću, OIB: 77965008216, radi pojedinačnog ispravnog postupka, odlučujući o žalbi Grada Gospića, sa sjedištem u Gospiću, Budačka 55, OIB: 22538763965, zastupanog po punomoćniku Marku Krpanu, odvjetniku u Zagrebu, protiv rješenja Općinskog suda u Gospiću, pod poslovnim brojem Z-1196/23 od 25. travnja 2023., 12. srpnja 2024.,

riješio je

I. Odbija se žalba Grada Gospića kao neosnovana i u pobijanom dijelu kojim je točkom I. izreke rješenja odbačen prigovor Grada Gospića pod poslovnim brojem Z-1392/2023 od 3. ožujka 2023. kao nepravodoban. potvrđuje se rješenje Općinskog suda u Gospiću, pod poslovnim brojem Z-1196/23 od 25. travnja 2023.

Split, 12. srpnja 2024.

SUDAC
Marijan Miletić

Dokument je elektronički potpisan:
Marijan Miletić

Vrijeme potpisivanja:
05-09-2024
07:40:44

DN:
C=HR
O=ŽUPANIJSKI SUD U SPLITU
2.5.4.97=0C115841544852203131373438363934383834
OU=Signature
B=Miletić
G=Marijan
CN=Marijan Miletić

4. Tužba Grada Gospića, podredno brisovna tužba od 30.11.2023.g.

MARKOKRPAŃ [ODVJETNIK]
BOŠKOVIĆEVA 16
10 000 ZAGREB
HRVATSKA
00385-1-55-33-410
OFFICE@KRPAN.HR

Pril. 27. 11. 2023

00017

P-129_13913_280

Datum: U Zagrebu, dana 30.11.2023. godine.

OPĆINSKI SUD U GOSPIĆU
Trg Alojzija Stepinca 3
53 000 GOSPIĆ

Na posl. broj:

Pravna stvar:

Tužitelj: GRAD GOSPIĆ sa sjedištem u Gospiću, Budačka 55, OIB: 22538763965, kojeg zastupa odvjetnik Marko Krpan sa sjedištem u Zagrebu, BoškovićeVA 16;

Tuženik: Srpska narodna čitaonica i knjižnica u Vrepcu, Gospić, Vrebac 30, OIB: 45718932731, koju zastupa predsjednik udruge Nikola Popović;

VPS: 1.327,23 eura / 10.000,01 kn
Radi: Brisanja upisa
Naš broj: GG-23/01
Predaja: e-komunikacijom

TUŽBA ZA ISPRAVAK,
podredno
BRISOVNA TUŽBA

Ix, punomoć, pristojba, prilozi tužitelja

4.1 U dokazu br. IV Tužitelj neargumentirano navodi da je Srpska narodna čitaonica i knjižnica u Vrepcu „...kao udruga osnovana u Vrepcu dana 21.7.1929.g.“

IV. Nadalje, a u pogledu neosnovanog upisa temeljem toč. III. spornog rješenja od dana 25.04.2023. godine tužitelj ističe i to kako slijedi. Uvidom u povijesni vlasnički list za Nekretninu utvrđeno je da je provedbom upisa od dana 17.07.1930. godine pod poslovnim brojem 684/Z u nadležnim zemljišnim knjigama vlasništvo Nekretnine upisano za korist Srpske narodne čitaonice i knjižnice u Vrepcu, koja je kao udruga osnovana u Vrepcu dana 21.07.1929. godine, odnosno da je prije tužitelja vlasništvo predmetne nekretnine bilo upisano za korist udruge koja ima isti naziv kao i tuženik, međutim ne radi se o tuženiku koji je kao udruga osnovan 2017. godine.

4.1 Navedeno ne odgovara istini

Ne postoji konačno potvrđen datum osnivanja Srpske narodne čitaonice i knjižnice u Vrepcu. Datum naveden u Pravilima Srpske narodne čitaonice u Vrepcu od (8.6.1933.g., sa nadopunom odobrenom 31.10.1929.g.) – da je čl. 33 Pravila odobren 21.7.1929.g. znači da je to nedvosmisleno potvrđen datum/godina u kojoj je Društvo postojalo.

Члан 33
Ако скупштина правилно закључи, да се друштво развије или ако била државна власт распустила онда се друштвени иметак предаје на чување месној црквеној општини, која ће саг поверени јој иметак вратити новеме које он се основало у Врепцу под истим именом и са истим задацима.
У Врепцу, дне 21 Јула 1929 год.
Наподупан правила, која су одобрена по Великом Јупану у Краловцу бр. 41. 11о од 31/1а. 1929 год.

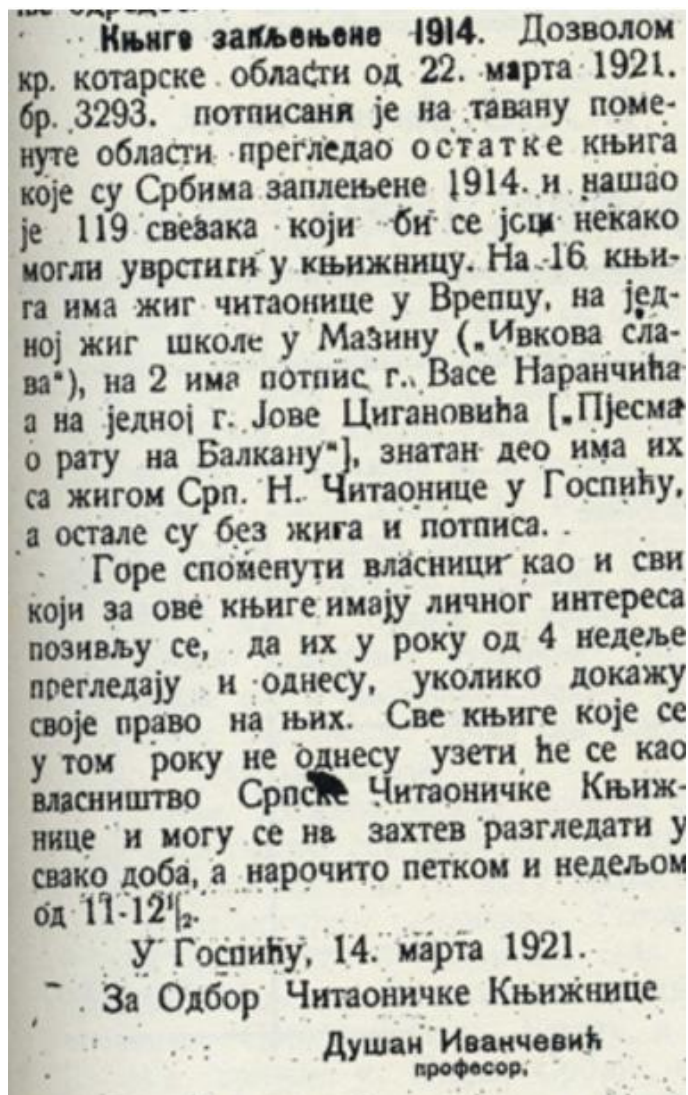
Naša saznanja govore da je Društvo aktivno postojalo 1914.g. što temeljimo na podatku o zapljenjenim knjigama Srpske narodne čitaonice od strane austrougarskih vlasti, objavljenom u novinama „Narodno jedinstvo“ br. 6 od 14.4.1921.g. u članku pod nazivom „Knjige zapljene 1914.“

могли уврстити у књижницу. На 16 књи-
га има жиг читаонице у Врепцу, на јед-

Ovaj podatak neslužbeno implicira da je Društvo osnovano barem 1914.g., a vjerojatno i ranije.

Izvor: Državni arhiv u Gospiću

Cjelokupni tekst članka:

DODATNO: U daljnjoj elaboraciji ipak ćemo koristiti godinu 1929. kao početnu godinu djelovanja Društva jer je to za sada najraniji poznati dokumentirani datum postojanja Društva.

Напомена:

Uz Tužbu koja je dostavljena Društvu nije bio priložen i popratni dopis Suda - *slučajno ili namjerno* - a koji je *naknadno zatražen i dobiven* tek na direktnu intervenciju Odvjetnika Društva u Općinskom sudu u Gospiću.

U popratnom dopisu Sud daje rok za odgovor na Tužbu, što je bitan element sudskog postupka. Iz kojih razloga popratni dopis nije bio priložen možemo samo nagađati iako se zaključak sam nameće ukoliko znamo da nepostupanje po zahtjevu Suda povlači pravne posljedice - sve do gubitka spora.

B

Da tuženik nije sveopći pravni sljednik pravne osobe istog imena osnovane 1929. godine potvrđuje i Srpska pravoslavna crkvena općina u Gospiću u svojoj Potvrdi od dana 03.10.2021. godine iz koje proizlazi da je brigu o Srpskoj narodnoj čitaonici i knjižnici osnovanoj 1929.

godine nakon njenog prestanka vodila Srpska pravoslavna crkva, a što proizlazi iz samog Statuta udruge iz 1933. godine.

C

Nadalje, iz potvrde Sudskog registra Trgovačkog suda u Karlovcu od 04.07.2006. godine, koja vremenski datira prije osnivanja tuženika, razvidno je da subjekt imena Srpska narodna čitaonica i knjižnica u Vrepcu nije bio upisan u nadležnom registru, odnosno da takav subjekt nije niti postojao. Tek Rješenjem Ureda državne uprave u Ličko-senjskoj županiji, Služba za

D

Naime, univerzalni pravni sljednik u cijelosti stupa u pravni položaj svojega prednika, jednim jedinstvenim aktom kojim stječe sva prava i obveze svojega prednika koje su otuđive, odnosno prenosive, osim onih koje u tom trenutku na osnovi nekoga drugoga pravnog temelja prelaze na treću osobu ili prestaju. Kod pravnih osoba radi se o slučajevima pripajanja ili spajanja trgovačkih društava i drugih oblika spajanja pravnih osoba, dok kod tuženika osnovanog 2017. godine i pravne osobe istog imena osnovane 1929. godine ne postoji takav pravni kontinuitet.

5.1 Navedeno pod II ne odgovara istini

Konstatacija ne odgovara stvarnom stanju:

A PRAVNA POZICIJA DRUŠTVA

Pozicija Društva (Tuženika) kao pravnog sljednika proizlazi iz čl. 33 (..od 21.7.1929.g.) Pravila Društva iz 1933.g. prema kojem je Društvo u potpunosti odgovorilo traženim zahtjevima:

„Ako Skupština pravilno zaključí, da se Društvo razíđe íli ako bi ga državna vlast raspustíla onda se društveni ímetak predaje na čuvanje mesnoj crkvenoj opštini, koja će sav povereni joj ímetak vratiti novome koje bi se osnovalo u Vrepcu pod ístim ímenom í sa ístim zadacima“ U Vrepcu, dne 21.jula 1929 god.

Члан 33
Ако скупштина правилно закључи, да се друштво разиђе или ако била државна власт распустила онда се друштвени иметак предаје на чување месној црквеној општини, која ће сав поверени јој иметак вратити новине које он се основало у Врепцу под истим именом и са истим задацима.
У Врепцу, дне 21 јула 1929 год.

1. Ne ograničava se vremenski kad bi NOVO Društvo trebalo biti osnovano, već se imetak vraća kad se osnuje NOVO Društvo koje treba udovoljavati propisanim kriterijima iz čl. 33 Pravila:

- a. Društvo je osnovano u Vrepcu

Članak 4.

Sjedište Udruge je u Vrepcu.

Adresa sjedišta Udruge je: Vrebac 30.

- b. Naziv Društva iz 2017.g. odgovara nazivu Društva iz 1929.g.

Članak 3.

Naziv Udruge glasi:

„Srpska narodna čitaonica i knjižnica u Vrepcu“.

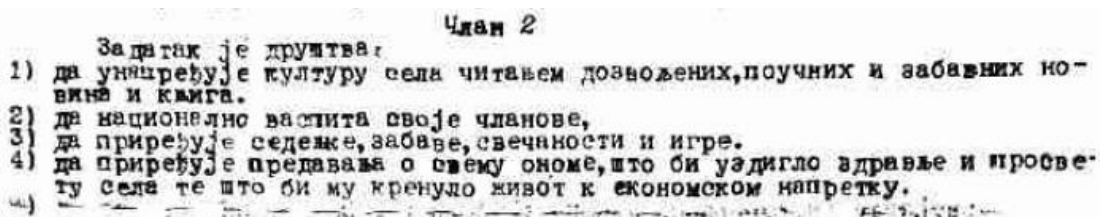
Udruga djeluje na području Mjesnog odbora Vrebac.

Udruga je registrirana pri Službi za opću upravu Ličko – senjske županije u Gospiću.

Udruga je neprofitna pravna osoba.

- c. Zadaci Društva iz 2017.g. odgovaraju zadacima Društva iz 1929.g.

Dokaz: Uvid u Pravila Društva iz 1933.g. i Statuta Društva iz 2017.g., prilagođeno današnjem vremenu

Društvo iz 2017.g. je u Statutu postavilo jasnu liniju kontinuiteta sa Društvom iz 1929.g.

Članak 2.

„Srpska narodna čitaonica i knjižnica u Vrepcu“ osniva se radi nastavka rada udruge koja je pod tim imenom osnovana 1929. godine u cilju unapređenja kulture u Vrepcu „čitanjem knjiga i novina, svečanosti, druženja, zabave i predavanja o svemu što bi uzdiglo zdravlje i prosvjetu sela, te što bi mu krenulo život k ekonomskom napretku“.

Članak 8.

Okupljajući vrebačku populaciju i sve one koji svoje vrijednosti mogu identificirati sa duhovnim, kulturnim i historijskim naslijeđem ovog podneblja, Udruga deklarira svoje temeljne ciljeve:

- Očuvanje i razvijanje nacionalnog identiteta
- Očuvanje i razvijanje kulturnih vrijednosti i sadržaja
- Očuvanje tradicije
- Zaštita spomeničke i kulturne baštine
- Očuvanje i razvijanje međunacionalnih i međukulturalnih odnosa
- Razvijanje kulture tolerancije i razumjevanja u međuljudskim i međunacionalnim odnosima

Kontinuitet simbolički predstavlja i štambilj Društva koji nije osporen:

Članak 5.

Udruga ima svoj štambilj.

Štambilj je okruglog oblika promjera 40 mm s tekстом u dva reda na latinici i ćirilici; po vanjskom obodu štambilja: " Srpska narodna čitaonica i knjižnica u Vrepcu" te horizontalno u sredini štambilja „Utemeljeno 1929.g.“.

B POTVRDA SRPSKE PRAVOSLAVNE CRKVE

Srpska pravoslavna crkva prema čl. 33 Pravila Društva iz 1933.g. bila je ovlaštena da čuva imovinu u slučaju da Društvo prestane.

Čuvanje imovine ne podrazumjeva vlasništvo nad imovinom.

Poziciju Srpske pravoslavne crkve (SPC) u „čuvanju imovine“ treba sagledavati u odnosu na:

- II svjetski rat i pravni sistem NDH*, i

* U knjizi Save Todorića „Hronika Vreba, Zavođa i Pavlovca (izdanje AMD Sistem, DOO Beograd, 2015.g.)

...na str. 270-276 (Prilog – izvod iz knjige) govori se o dolasku ustaša u Vrebac (6.5.1941.g. – 31.7.1941.g.) i oblicima ustaškog terora nad mještanima Vreпча, Zavođa i Pavlovca koji su se svodili na represiju popisivanjem stanovništva, oduzimanjem oružja, uspostavljanjem zatvora, patroliranjem i postavljanjem zasjeda, hapšenjima mješтана i na kraju ubijanjem 19 mješтана u „Medačkoj plantaži“ – izvod iz knjige:

Ова група затвореника побијена је 17. јуна 1941. године у Медачкој плантажи. Тог дана око 22,00 часа из Госпића је дошао камион са групом усташа у Вребац и зауставио се пред кућом Саве Драгосавца. У тишини, без икакве буке и галаме, усташе су жицом повезали двојицу по двојицу затвореника, а потом их укрцали у камион. Око 23,00 часа у пратњи усташких целата ови несрећни мештани Врепча, Завођа и Павловца кренули су на своје последње путовање.

Да би заварали куда одводе затворенике, камион се кретао правцем – Барлете, Билај, Рибник, Медак и Медачка плантажа. Поред раније ископане јаме, камион се зауставио. Још у току вожње усташе су на најзверскији начин тукли повезане и немоћне људе. Уз пут су се зауставили у Билају и Рибнику где су их такође батинале усташе из ових места.

Над јамом је убијање настављено, уз примену најразличитијих предмета – ножева, кундака, ланаца, колаца и слично. То су им одсецане уши, резани носеви, вађене очи, разбијане лобање, ломљене ноге и руке. У тако јадном и безнадежном стању, полуживи су бачени у јаму, а потом затрпани танким слојем земље. Пошто нико од ухапшених није остао жив, Медачка плантажа је поред усташких зликоваца, једини сведок стравичног призора ликвидације недужних људи наша три села. Њихови јауци и запомагање у тихој летњој ноћи чули су се далеко од места злочина. Да су убијени на најкрволочнији начин, утврђено је приликом вађења и преноса њихових посмртних остатака, само неколико дана после дизања устанка августа 1941. године.

Dali je u takvim okolnostima bilo moguće regularno prenošenje vlasništva na Srpsku pravoslavnu crkvu koja je i sama bila žrtva okrutnih progona?

- jugoslavenski pravni i politički sistem nakon II svjetskog rata*

* U novoj državi DFJ (Demokratskoj Federalnoj Jugoslaviji) nije bilo moguće osnivati Društva sa nacionalnim predznakom. Tako je

bilo zabranjeno i Srpsko privredno društvo „Privrednik“ koje je od osnivanja do prestanka rada (1897. – 1946.g.), odškolovalo 36.775 pitomaca, od kojih više od 70 Vrepčana.

Također je bilo zabranjeno i Srpsko kulturno društvo „Prosvjeta“, a možda jedini izuzetak ostala je „Matica srpska“ slično kao i „Matica hrvatska“.

...koji su praktično onemogućili da se ovlaštenje SPC realizira u cjelosti i prema odredbama čl. 33..

U suštini, Društveni dom su čuvali stanovnici Vrepca, održavali ga i koristili. U čitavom periodu Dom je centar svih društvenih zbivanja u Vrepcu, mjesto sastajanja i održavanja seoskih skupova – proslava i podušja, lokalnih društava i mjesto održavanja izbora.

Ključ od Doma je uvijek bio u Vrepcu, kod, od sela zadužene osobe, a tako je i danas.

C POTVRDA SUDSKOG REGISTRA

Nije sporno da Srpska narodna čitaonica i knjižnica u Vrepcu iz 1929.g. nije bila upisana u Sudski registar Trgovačkog suda u Karlovcu.

To je prethodno objašnjeno: civilna društva se nikad nisu upisivala u privredne registre koje vode Trgovački ili slični sudovi, nego isključivo kod organa državne vlasti kao što je to i danas u RH.

Stoga je osnovano pitanje: „Zašto, ako Društvo iz 1929.g. nije upisano u sudski registar, nije bilo promjena u vlasničkom listu (ZK uložak 67, KO Vrebac) nego je do poništenog upisa Grada Gospića od po Rješenju od 17.3.2021.g. kao vlasnik Društvenog doma bilo upisano Društvo iz 1929.g.?”

Zaključno:

Društveni dom nikad nije bio u društvenom vlasništvu, pa tako niti u vlasništvu Općine Gospić, kao niti Grada Gospića.

Isto tako ne postoji dokaz da je Društveni dom evidentiran u listi imovine Grada Gospića.

D PRAVNI SLJEDNIK I JEDINSTVENI AKT

Tužitelj polazi od pretpostavke pravnog kontinuiteta, odnosno reguliranja pravnog sistema u slučaju promjene društvenog uređenja.

Prva promjena pravnog sistema desila se uspostavljanjem NDH 1941.g. sa posljedicama navedenim u točki B.

Ponavljamo: Dali je u takvim uvjetima bilo realno zaključiti, kako navodi Tužitelj „*jedan jedinstveni akt kojim se stječu sva prava i obaveze svojega prednika.....*” – pravni akt koji bi trebali zaključiti Društvo iz 1929.g. i SPC u uvjetima progona srpskog stanovništva i Srpske pravoslavne crkve?

Kontunuitet je prekinut nasilnim putem 1941.g. i nastavljen je nakon II svjetskog rata eksplicitnim i/ili implicitnim zabranama i društvenom klimom u kojoj nije bilo moguće propitkivati razloge ili podnositi javne inicijative za osnivanje nacionalnih društava ili institucija (uz neke iznimke) bez posljedica po vlastiti integritet i imovinu.

To stanje se nakon 1990.g. nastoji pravno regulirati.

III Tužitelj ističe kako je provedbom neosnovanog upisa temeljem Rješenja zemljišnoknjižnog odjela Općinskog suda u Gospiću, poslovni broj Z-1196/2023 od 25.4.2023.g. isti zakinut za svoja ranije upisana vlasnička prava.... temeljem pogrešnih zaključaka suda.....“

Ističemo da je Županijski sud u Splitu Rješenjem Gz Zk-49/2024-2 od 12.7.2024.g. potvrdio gore navedeno Rješenje Općinskog suda u Gospiću.

Međutim, smatrajući da je „*...zakinut za svoja ranije upisana vlasnička prava*“, Tužitelj u stvari ne priznaje pravomoćnu odluku Suda.

; izvod iz Rješenja Županijskog suda u Splitu:

r i j e š i o j e

I. Odbija se žalba Grada Gospića kao neosnovana i u pobijanom dijelu kojim je točkom I. izreke rješenja odbačen prigovor Grada Gospića pod poslovnim brojem Z-1392/2023 od 3. ožujka 2023. kao nepravodoban. potvrđuje se rješenje Općinskog suda u Gospiću, pod poslovnim brojem Z-1196/23 od 25. travnja 2023.

II. Nalaže se prvostupanjskom sudu brisanje zabilježbe odbijanja prigovora pod poslovnim bojem Z-1392/2023, kao brisanje zabilježbe žalbe u zk.ul. 67 k.o. Vrebac.

6. Podnesak Grada Gospića od 29.10.2024.g.

ODVJETNIČKO DRUŠTVO / LAW FIRM
KRPAN&PARTNERI d.o.o.

31-10-2024
31-10-2024

Datum: U Zagrebu, dana 29.10.2024. godine. TRGOVAČKI SUD U RIJECI
ZADARSKA 311
51 000 RIJEKA

1002 -81- 1 € Na posl. broj: P-353/2024

Pravna stvar:

Tužitelj: **GRAD GOSPIĆ** sa sjedištem u Gospiću, Budačka 55, OIB: 22538763965, kojeg zastupa odvjetnik Marko Krpan sa sjedištem u Zagrebu, Boškovićeve 16;

Tuženik: **Srpska narodna čitaonica i knjižnica u Vrepcu**, Gospić, Vrebac 30, OIB: 45718932731, koju zastupa predsjednik udruge Nikola Popović;

VPS: 1.327,23 eura / 10.000,01 kn
Radi: Brisanja upisa
Naš broj: GG-23/01
Predaja: e-komunikacijom

PODNEŠAK

1x _____ tužitelja

I. Nastavno na tuženikov podnesak od dana 25.10.2024. godine kojeg je tužitelj zaprimio dana 29.10.2024. godine isti se očituje na navode iz podneska i to kako slijedi.

6.1 Tužitelj u toč. II ponovno tvrdi da „Tuženik ničim ne dokazuje da je sveopći pravni sljednik pravne osobe istog imena koja je bila osnovana 1929.g.....“

II. Tužitelj u cijelosti osporava navode tuženika u kojima tvrdi da je sveopći pravni sljednik pravne osobe istog imena koja je bila osnovana 1929. godine, te koja je prestala postojati uspostavom HDH, jer tuženik osim što tvrdi da je sveopći pravni sljednik, tu svoju tvrdnju ničim ne dokazuje.

Imovina ugašene pravne osobe nije u skladu s člankom 33. Statuta Srpska narodna čitaonica i knjižnica u Vrepcu od 08.06.1933. godine prenijeta na mjesnu crkvenu općinu, niti je ova dalje tu istu imovinu dalje prenijela na novoosnovanu pravnu osobu istog imena i s istim zadacima.

Navedeno ne proizlazi iz Statuta tuženika usvojenog na skupštini tuženika od dana 18.03.2017. godine i Rješenja Ureda državne uprave u Ličko-senjskoj županiji, Služba za opću upravu, Klasa: UP/I-230-02/17/32, Ur.broj: 2125-01-05-04/5-17-2 od 22.05.2017. godine.

6.1 Navedeno pod II ne odgovara istini

Tužitelj ponavlja već nekoliko puta iznesene konstatacije koje Tuženik osporava.

Sve je obrazloženo i dokazano u toč. 5., a dijelom i u prethodnim točkama.

6.2 Tužitelj u toč. III ponovno tvrdi da „Tuženik ničim ne dokazuje da je sveopći pravni sljednik pravne osobe istog imena koja je bila osnovana 1929.g.....

osnivača tuženika i to Željko Narančić na zapisnik od istog dana izjavio da su osnivači tuženika 2017. godine osnovali udrugu Srpska narodna čitaonica i knjižnica u Vrepcu tj. ovdje tuženika jer zakon nije dozvoljavao da se upišu kao pravni sljednici pravne osobe istog imena osnovane 1929. godine, te je prije tužitelja bila upisana kao vlasnik predmetne nekretnine.

6.2 Navedeno pod III se ne tumači u duhu Zakona

Nadležni državni organ se slijedom zakonskih odredbi i svojih ovlaštenja nije upuštao i nije se mogao upuštati, a konačno u skladu sa Zakonom o udrugama (NN 74/2014) i nije ovlašten da se bavi imovinsko-pravnim aspektima već osnivanjem i regulacijom djelovanja Udruga, a što proizlazi iz čl. 1., 22. Zakona.

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom uređuje osnivanje, pravni položaj, djelovanje, registracija, financiranje, imovina, odgovornost, statusne promjene, nadzor, prestanak postojanja udruge sa svojstvom pravne osobe te upis i prestanak djelovanja stranih udruga u Republici Hrvatskoj, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.

Članak 22.

(3) Udruge se upisuju u registar udruga pri uredima državne uprave u županiji, odnosno gradskom uredu Grada Zagreba nadležnom za poslove opće uprave (u daljnjem tekstu: nadležni ured), prema sjedištu udruge.

U pogledu imovine u čl. 30., st. 1. Zakona je propisano:

Imovina udruge

Članak 30.

(1) Imovinu udruge čine novčana sredstva koja je udruga stekla uplatom članarina, dobrovoljnim prilozima i darovima, novčana sredstva koja udruga stekne obavljanjem djelatnosti kojima se ostvaruju ciljevi, obavljanjem djelatnosti sukladno članku 31. ovog Zakona, financiranjem programa i projekata udruge iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te fondova i/ili inozemnih izvora, kao i druga novčana sredstva stečena u skladu sa zakonom, njezine nepokretne i pokretne stvari, kao i druga imovinska prava.

Međutim, kako je navedeno u toč. 5.1 pod A svi elementi Statuta Društva dokazuju pravni kontinuitet sa prethodnim Društvom iz 1929.g., a koji u postupku odobravanja Statuta nisu osporeni – ponavljamo:

- Članak 2. Statuta Društvo „...**osniva se radi nastavka rada udruge koja je pod tim imenom osnovana 1929.g....**“
- Članak 5. Statuta Društva koji određuje tekst štamбилja „po vanjskom obodu štamбилja naziv Društva te horizontalno po sredini štamбилja **Utemeljeno 1929.g.**“

7. Podnesak Grada Gospića od 11.11.2024.g.

ODVJETNIČKO DRUŠTVO / LAW FIRM

KRPAN&PARTNERI d.o.o.

Datum: U Zagrebu, dana 11.11.2024. godine. **TRGOVAČKI SUD U RIJECI**
ZADARSKA 3 I 1
51 000 RIJEKA

Na posl. broj: P-353/2024

Pravna stvar: 11 -11- 2024

Tužitelj: GRAD GOSPIĆ sa sjedištem u Gospiću, Budačka 55, OIB: 22538763965, kojeg zastupa odvjetnik Marko Krpan sa sjedištem u Zagrebu, Boškovićeve 16;

Tuženik: Srpska narodna čitaonica i knjižnica u Vrepcu, Gospić, Vrebac 30, OIB: 45718932731, koju zastupa predsjednik udruge Nikola Popović;

VPS: 1.327,23 eura / 10.000,01 kn
Radi: Brisanja upisa
Naš broj: GG-23/01
Predaja: e-komunikacijom

PODNEŠAK

1x *tužitelja*

7.1 Tužitelj u toč. II ponovno tvrdi da „Tuženik ničim ne dokazuje da je sveopći pravni sljednik pravne osobe istog imena koja je bila osnovana 1929.g.....

7.1 Navedeno pod II se ne tumači u duhu Zakona

Argumentacija kao pod toč. 6.2

C

ZAKLJUČAK

Na kraju, da ponovno podsjetim na riječi g. Ise Bogdanovića:

„Moja je zamisao bila da stvorim ovaj dom iz čisto humanih i prosvjetnih razloga.“

„Dolje su u parteru smještene prostorije za **čitaonicu, narodnu knjižnicu.....**“

„Ovu zgradu podigao sam na mojem zemljištu, pa ću ju predati gornjim ustanovama na slobodno raspolaganje.“

...kao i na čl. 33 Pravila Društva

Члан 33
Ако скупштина правилно закључи, да се друштво разиђе или ако биеа државна власт распустила онда се друштвени иметак предаје на чување месној црквеној општини, која ће сав поверени јој иметак вратити новеме које би се основало у Врепцу под ивтим именом и са истим задацима.
У Врепцу, дне 21 јуда 1929 год.
Наподупан правила, која су вдобрена по Великом Купану у Краловцу бр. 41.110 од 31/10. 1929 год.

Član 33.

„Ako Skupština pravilno zaključí, da se Društvo razíđe ili ako bi ga državna vlast raspustila onda se društveni imetak predaje na čuvanje mesnoj crkvenoj opštini, koja će sav povereni joj imetak vratiti novome koje bi se osnovalo u Vrepcu pod istim imenom i sa istim zadacima“ U Vrepcu, dne 21.jula 1929 god.

...i da zaključim:

Što dodati na ove riječi? Danas Društveni dom, u izmijenjenim okolnostima, okupljajući prvenstveno dijasporu Vrebačke populacije ali i sve ostale ljude u širokom – *statutarnom* - koncenzusu, ostvaruje svoju izvornu, od g. Bogdanovića zamišljenu i postavljenu, plemenitu vizionarsku misiju.

I stoga, Dom danas pripada tamo gdje se sada i nalazi, po volji g. Bogdanovića i snagom Rješenja Općinskog suda u Gospiću od 25.4.2023.g. – u vlasništvu Srpske narodne čitaonice i knjižnice u Vrepcu.

A pokušaj Grada Gospića da preuzme vlasništvo nad Društvenim domom, spada u red onih retrogradnih postupaka koji pokazuju u kojoj mjeri nerazumjevanje i neshvaćanje može prouzročiti štetu jednoj plemenitoj, gotovo stoljetnoj ideji i koji će ostati tamna mrlja na ovim generacijama Gradske vlasti.

To također otvara i pitanje motiva – iz kojih razloga to Grad Gospić radi? Što ovaj objekat predstavlja Gradu u situaciji kada nekoliko desetaka javnih objekata po ličkim selima na području Grada propada, uključujući i objekat škole u Vrepcu za koju nije bilo motiva i volje Grada da se spasi usprkos namjeri i traženjima mještana da se uključe u obnovu objekta?

Nekad

Vrebačka škola

Sad

Što je, zaista, stvarni motiv Grada Gospića?

Da parafraziram poznatu izreku Miljenka Smoje:

[\(Jema puno lipih stvari ma ne smin kazat...\)](#)

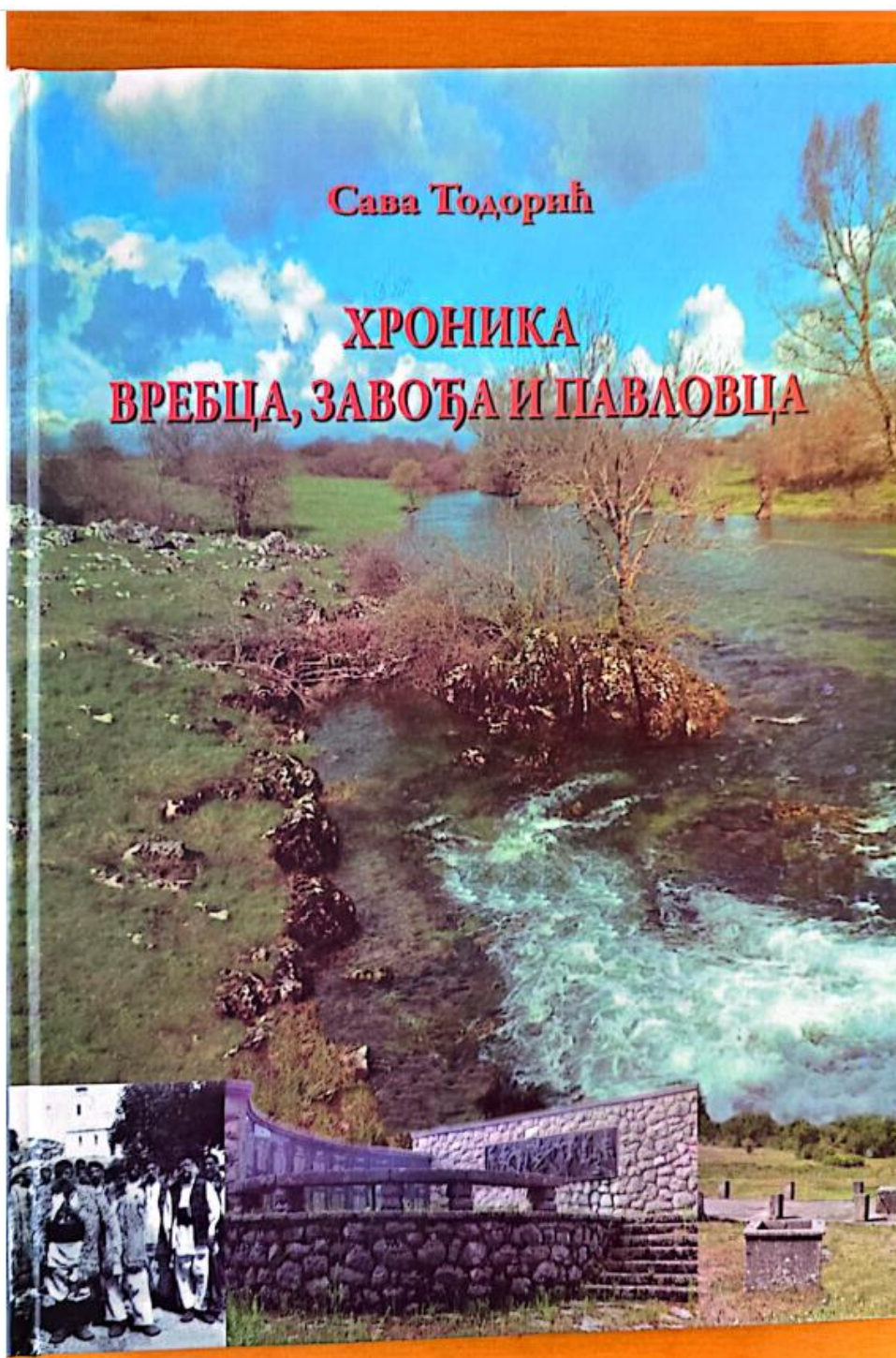
...rekao bih:

Ima puno motiva, ali nisu za javnost!

D

PRILOG

Izvod iz knjige **Save Todorića HRONIKA VREBCA, ZAVOĐA I PAVLOVCA**, (izdanje: AMD Sistem, DOO Beograd, 2015.g.) str. 270-276

Долазак усташа у Вребац

Након извршеног територијалног устројства власти, усташке вође су приступиле изради конкретног плана за ликвидацију становника српске националности. Наредбом Великог жупана Лике и Гацка за Вребац, одређен је посада јачине 30 усташа на челу са ројником (водник) Звонком Пезељом. У састав посаде бирани су људи који су били спремни на извршење и најтежих злочина. Они су то и на делу показали за време свог боравка у селима. Усташе су у Вребац дошле 6. маја, где су остале до 31. јула 1941. године. За седиште су изабрали Културно-просветни дом, највећу и за њихове потребе најпогоднију зграду у селу. Ту су становали, хранили се, саслушавали, тукли и убијали људе. На Дому је истакнут натпис: УСТАШКИ СТАН ВРЕБАЦ. Поред Вребца, Завођа и Павловца, вребачке усташе су покривале и половину Могорића.

Да би што успешније „владали“ и на народ што ефикасније преносили своје наредбе и упутства по којима је требало да поступи мештани ових села, поставили су сеоске старешине, и то – у Вребцу Луку Драгосавца Мајића, Завођу Милана Ћурчића, а у Павловцу Марка Зороју Ћумурка. Новонабране сеоске старешине пред новим господарима су положили заклетву, да ће им верно служити и све њихове захтеве спроводити и извршавати. Није утврђено којим су се критеријумима руководили, кад су се при избору сеоских старешина определили баш за ове људе. Ово тим пре, јер се ни један од њих до тада ни по чему није посебно истицао, што би био разлог њиховог именовања.

Један од првих задатака који је требало у што краћем року решити, било је питање исхране усташке посаде, као и обезбеђење кревета, постелине, посуђа и другог инвентара потребног за живот у дому. Усташе нису као регуларна војна јединица са собом довели куvara, намирнице и све друге потребе за дужи боравак ван матичног гарнизона. Стога су одмах наредили сеоским старешинама да одреде имућнија домаћинства која ће им спремити и доносити храну. Друга домаћинства су била дужна дати кревете, постелину и посуђе. Већ ово је људима у селу било сумњиво. Многи су говорили да су усташе нека чудна војска која је у село дошла са још чуднијим задацима. Усташе су сами одређивали што ће им се ког дана спремити за јело. Наравно, у обзир су долазиле најквалитетније намирнице. Члан домаћинства који је спремило храну, по наређењу дежурног усташе, морао је, најпре, сам пробати. Плашили су се тровања. За одржавање чистоће, прања суђа и намештања кревета ангажоване су девојке из Вребца.

Облици усташког терора над мештанима Вребца, Завођа и Павловца

Чим су се организовали и „одомаћили“, усташка посада у Вребцу одмах је прешла у реализацију свог злочиначког плана спровођења геноцида над Србима. У том погледу усташе су предузеле низ конкретних мера и акција чије је основно обележје било терор и насиље.

Најпре, уз помоћ сеоских старешина, извршен је попис свих становника по селима. Свима оним, који су по било ком основу усташама били „сумњиви“, наређено је да се морају јављати у Усташки стан тачно у одређено време. Један број мештана се придржавао датог наређења, па је тако и похапшен. Видевши каквој се опасности излажу, већина осталих мештана престали су се јављати, склањајући се и избегавајући сваки контакт са усташама.

Затим је издата наредба о предаји свих врста наоружања. У наредби је посебно наглашавано да ће онај који не преда оружје бити најстроже кажњен, укључујући и смртну казну. Пошто су усташе располагале евиденцијом људи који су поседовали ловачке пушке, оне су прве покупљене. Ни један мештанин није предао друго оружје којим су располагали.

Следећа мера била је успостављање затвора у селу. За ову сврху адаптирана је коноба у кухи Саве Драгосавца, која се налази у непосредној близини Дома – Усташког стана. Ради тога, наређено је сеоском ковачу Николи Тодорићу да искоје железне решетке (гатре) на прозорима и да појача систем затварања улазних врата, како будући затвореници не би могли побећи. У вре-

мену од маја до краја јула кроз овај затвор је прошао већи број људи из Вребца, Завоћа и Павловца. Неки од ухапшених су после неколико дана проведених у затвору пуштани кућама, као што су Сунајко Лука Луцман, Угарак Миле Милко, његов син Угарак Душан и Марко Чурчић Маркић. Већина других је побијена у Медачкој плантажи или другим стратиштима у Лици.

Како је непосредно пред Други светски рат у кући трговца Владе Наранчића била отворена пошта, усташе су је преузеле одмах по доласку у Вребац. Задржали су и службеницу која је радила у пошти. На тај начин је остварена строга цензура све поште која је долазила у село, или је слата у друге крајеве. Зато, већи број писма и других пошиљки никад није стигао на одређене поште. Пошта је „радила“ до 31. јула 1941. године.

Ради држања на окупу што већег броја мештана, Усташки стан у Вребцу издао је Наредбу о обавезном изласку људи на оправку сеоских путева. Наредбу су људима саопштавале сеоске старешине. Мештани су се у великом броју одазивали овој наредби и излазили на деонице пута које су им биле одређене. Усташке патроле су контролисале радове и колико се људи одазвало њиховој наредби. На деоницама где није било довољно млађих и јачих људи, усташе су питале жене и децу где су им мужеви, очеви и синови. Углавном би добили одговор: „није се вратио из војске“, „послат је на рад у Немачку“, „одведен је у заробљеништво“ и слично. Наравно, да усташе нису биле задовољне таквим одговорима, па су поједине мештане вређали, малтретирали, тукли и претили им.

По наредби Великог жупана Лике и Гацке, у првој половини маја извршена је регрутација свих младића старих од 15–20 година. Смртна казна је предвиђена за оне који се не одазову позиву. Одређеног дана пред вребачком школом окупио се велик број младића. Регрути су у Госпић ишли по групама. Прозлазећи кроз Барлете и Билај доживљавали су разне непријатности. Псовани су, вређани и гађани камењем од стране хрватских мештана ових села. Највише је било вређања на шовинистичкој основи.

Регрутација је обављена у дворишту културног дома „краља Петра“ и кина (биоскопа) у Госпићу. На улазним вратима налазили су се наоружани стражари. Стога нико није могао изаћи из дворишта док није добио дозволу. На месту где је вршена регрутација био је истакнут натпис „СРБИН У ХРВАТскоЈ“, што је значило да је сваки омладинац морао то рећи кад је упитан о националној припадности. По завршеној регрутацији свим позваним је саопштено да могу ићи кућама, али кад добију позив за војску, одмах се морају јавити надлежној војној команди.

Тек кад су се вратили у село, регрути – омладинци су схватили у каквој су се животној опасности налазили. Били су у рукама усташких целата који их правим чудом нису одвели у Јадовно и тамо побили. Интересантно је како су усташе олако испустиле из руку тако „богат српски плен“. Сви омладинци, који су ишли на регрутацију, после дизања устанка отишли су у партизанске јединице и представљали њихову ударну снагу.

Посебан вид терора, у почетку, представљале су усташке патроле и заседе. Патроле су биле састављене од 2 до 4 усташа. По Вребцу су углавном кретале пешице. Али, кад су одлазиле у Павловац и Могорић, преко сеоских старешина су захтевали да их возе поједини мештани својим запрежним колима. За ово су ангажовани они сељани који су имали боље коње и кола. Из Вребца су то најчешће радили – Мане Бажић, Милош Богдановић, Сава Драгосавац, Милошница Богдановић, Ђуро Мандрић Бакрачов и други.

Пред сваки одлазак на терен вође патрола су добијале конкретне задатке од Звонка Пезеља и Јурака, – кога треба ухапсити и чију кућу претрести. На мети су у првом реду били виђенији људи, подофицири бивше југословенске војске, бивши полицајци и жандарми, службеници и богатији сељани. Кад нису могли доћи до њих, хапсили су и затварали друге на које су наишли. Крећући се пешице или на колима, најчешће полупијани, усташе су пуцале из пушака и на тај начин уносили страх и немир у народ. Патроле су се често кретале и ноћу. Прозлазећи поред кућа које су се налазиле ближе пута, често су лупали на врата и прозоре и узнемиравали укућане.

С обзиром на то, да патроле нису давале жељене резултате у хватању Срба, усташе су почели примењивати заседе као нов облик терора над мештанима. Заседе су постављане на местима где се претпостављало да људи силазе из планине и одлазе својим кућама. Тако су неколико

пута постављали заседу у близини куће Симе Тодорића у намери да ухвате њега и његовог брата Милана. На једну од ових заседа постављену код Радловачког моста, наишао је Душан Граовац Грујин. Кад је пришао сасвим близу, усташе су на њега отворили ватру. Душан је успео побећи, остављајући торбу са храном коју је понео у планину себи и осталим сељанима.

Исте вечери, низводно од моста на коме се налазила заседа, група дечака из засеока Тодорићи поставила је вршку за хватање рибе. Ту су и спавали, како би рано ујутро уловљену рибу понели кућама. Кад је усташка заседа запуцала на Душана Граовца, они су се пробудили и онако из страха почели да беже. Усташе су и на њих отворили ватру. Заседа је остала на месту до зоре. Видевши да им се није остварио план, узели су торбу Душана Граовца и кожуне дечака који су спавали крај вршки. Кренули су кроз Завође тражећи од затечених жена и деце да препознају чија је торба и остала одећа коју су носили са собом.

Уз пут су се хвалили, како су побили оне чији су предмети. Али, мештани на које су наишли нису били сувише тужни, јер се већ знало да нико није убијен од њихових чланова. Ноћна пушњава код Радловачког моста узнемирила је становнике околних засеока Граовца, Тодорића, Мишчевића и Његомира. Због тога су у току ноћи поједине жене са децом бежале из куће склањајући се по житу, или по оближњим шумарцима и грабарима.

Сличне заседе постављане су и на другим местима за које се претпостављало да преко њих пролазе поједини мештани. Више се није догодило ни један случај, да је ико упао у неку од њих. Људи су били још буднији и опрезнији приликом доласка у села и повратка назад у планину.

Цело време боравка у Врепцу, усташе се нису усудиле да крену у Вребачку стазу и да по њој траже и хапсе људе. Већ из ове чињенице, може се закључити, да су се плашили непријатних изненађења. У селима су се осећали сигурније, па су се зато бахато понашали, вршећи терор над недужним и голоруким народом.

Одмах после усвајања законске одредбе о покрштавању Срба у НДХ, у госпићком котару поведена је кампања. Покрштавање је требало да обаве католички свештеници из Госпића, уз асистенцију усташа. Људима је отворено говорено да им је то једина шанса, ако желе да се спасу од потпуног уништења. Највећи број мештана није ни помишљао да се покрштава. Сељани су били свесни да је то усташка пропаганда и да им ни покрштавање неће бити никаква гаранција за миран и спокојан живот, а поготово кад се сазнало да су усташе починиле масовне покоље над народом српске националности, баш приликом „локрштавања“. Ипак, вероватно из страха за властите животе, неколико породица из Врепца, Завођа и Павловца било је спремно да се покрсти. Али, они код усташа због тога нису имали никаквих привилегија у односу на највећи број оних који су покрштавање енергично одбијали.

Посебан облик терора био је узнемиравање људи за време обављања пољопривредних послова. Усташке патроле су често одлазиле у поље да хватају људе. Зато су највећи део послова на обради земље обављале жене, деца и старији мештани. Приликом орања, копања и косидбе на њиве су кришом одлазили млађи и јачи мушкарци, али су у том случају били јако опрезни. Да би били сигурнији у раду, на погодним местима су постављани осматрачи који су пратили евентуални долазак усташких патрола. Ако би усташе наишле, људи су остављали посао и склањали се на сигурнија места. Наравно, рад под оваквим психичким условима, није давао жељене ефекте.

Интересантан је случај Миле Његомира. Он је половином јуна 1941. године, у завођском пољу окопавао кукурузе. У току рада приметно је долазак усташке патроле. Одмах је прекинуо посао и почео да бежи према Вребачкој плантажи. Усташе су га позивале да стане. Али, он се није обазирао на њихове позиве. Видевши да га не могу стићи, отворили су за њим ватру из пушака. Миле се ипак спасао сигурне смрти. Марко Миће Новаковић из Павловца био је лошије среће. Некако у исто време, њега су усташе ухватиле на раду у пољу. Довели су га у Усташки стан у Врепцу где су га на најзверскији начин убили.

Ни културно историјски споменици нису били поштеђени од усташког терора и насиља. Одмах по доласку у Вребац, усташе су оскрнавиле сеоску цркву. Порушили су иконостас, уништили фреске, литије, црквене књиге, свећњаке и сав други црквени инвентар. Већину ових

предмета сакупили су на сред цркве и запалили. Са културно-просветног дома срушили су мермерну плочу на којој је била исписана пригодна посвета Иси Богдановићу за заслуге које је имао за изградњу дома. Опљачкали су задружну продавницу и читаоницу које су се налазиле у дому. Покупили су и однели све музичке инструменте сеоског тамбурашког оркестра. Уништили су књиге писане ћирилицом, као и све натписе на школи, продавницама и надгробним споменицима.

Усташки режим је од првог дана своје владавине био одлучан да поред физичке ликвидације Срба, уништи и све његове културно-историјске споменике. Био је то дакле типичан пример тоталног геноцида над живљем и његовом материјалном и духовном културом. Таквим беспримерним односом према нашем народу, усташки поредак је желео уништити све трагове, који би подсећали на живот Срба у Независној држави Хрватској.

Усташки злочини извршени до дизања народног устанка

Сви „блажи“ облици усташког терора, који су предузимани у првим данима њихове владавине, имали су за циљ да заварају и одврате пажњу народа од усташких крајњих намера. Раније форме окупљања људи у већем или мањем броју на појединим местима (поправка путева, регрутација, позив на покрштавање), били су само покушаји како би их у погодном моменту могли што више похапсити и побити. Пошто су усташе у Вребцу процениле да је наступио погодан моменат, кренуле су у реализацију свог крвавог плана.

Крајем маја 1941. године ухапшени су из Вребца Владо Наранчић трговац, Јово Сунајко бивши начелник медачке општине и Раде Наранчић учитељ у пензији. У време хапшења Раде Наранчић је живео у Госпићу. После зверског мучења у госпићком затвору сва тројица су одведени и бачени у неку од бројних јама на Велебиту. Њих тројица су уједно биле и прве жртве усташког терора из ових села.

Како је опасност од хапшења и ликвидације била све очигледнија, међу мештанима се почело све отвореније говорити да се уз помоћ посебних пропусница може отићи у Београд и Србију и на тај начин спасити главу. Прву пропусницу је добила Милица Миља Драгосавац, чији је муж Васо после пуштања из вребачког затвора успео да побегне у Србију. У Београду је добио пропусницу за супругу Милицу и једногодишњег сина Небојшу. Како се Васо за време слања пропуснице налазио у Белој Паланци, његов шурак Танасије Драгосавац (Јованов) преузео је на себе обавезу да пропусницу пошаље у Вребац. У најбољој намери на пропусници је дописао имена братовљевог сина Милоша (Мишу Јанкова) и рођака своје супруге Луку Мишчевића.

Чим су добили пропусницу, Милица са дететом, Милош и Лука средином јула 1941. године кренули су на пут у Београд. Стигли су до Нове Градишке где их је са воза скинуо један Хрват железничар из Госпића, који је вероватно неког од њих препознао.

После скидања са воза, једно време налазили су се у импровизованом затвору у Новој Градишки, затим пребачени у Загреб, а крајем јула у Госпић. Све време били су изложени малтретирању и мучењу. У затворима у којима су били, нагледали су се најстрашнијих призора зверског односа усташа према затвореницима.

У Госпићу су били пуштени на слободу. Али, убрзо су наишли на усташку патролу, која их је пресрела на улици и поново их ухапсила. Затворени су у једну зграду на почетку Будачке улице, где су такође на бруталан начин мучени. Из те зграде одвојили су све мушкарце међу којима и Милоша-Мишу и Луку од осталих затвореника. Не зна се тачно где су отерани и убијени. Највероватније су завршили у злогласном логору Јадовном.³²⁴ Почетком јуна у Београд су успели отићи Драгосавац Боже Бође Јово, Мандић Марка Дамјан Дачо и Поповић Марко.³²⁵ Кад се сазнало за судбину Милоша Драгосавца и Луке Мишчевића, више нико није тражио пропуснице од усташа.

³²⁴ Сећање Милице Миље Драгосавца.

³²⁵ Ову тројицу Врепчана успела је да проведе до Београда супруга Бође Драгосавца која је била Хрватица.

У првој половини јуна 1941. године, усташе су почеле масовнија хапшења. За само неколико дана затворен је 21 мештанин Вребца, Завођа и Павловца. Зависно од тога, када је ко од њих ухапшен, појединци су у затвору провели дуже или краће време. Сви ухапшени били су затворени у коноби Саве Драгосавца, која је била премала за толики број затвореника. Првих дана ухапшени људи нису имали никакве постељине, топлије одеће и других најелементарнијих предмета потребних за овакве прилике. Али, усташе се због тога нису ни најмање узбуђивале. Ухапшени су већ унапред били осуђени на смрт.

Мучење затвореника вршено је у Усташком стану, или у подруму попове куће, која се налази у непосредној близини Дома. То су потврђивали поједини мештани из најближих кућа засеока Драгосавци, који су чули јауке људи над којима су усташе вршили тортуру и батинање. У то су се уверили у устаници кад су 1. августа 1941. године ушли у Усташки стан и видели његове кржаве зидове и трагове крви у подруму попове куће.

Ова група затвореника побијена је 17. јуна 1941. године у Медачкој плантажи. Тог дана око 22,00 часа из Госпића је дошао камион са групом усташа у Вребцац и зауставио се пред кућом Саве Драгосавца. У тишини, без икакве буке и галаме, усташе су жицом повезали двојницу по двојницу затвореника, а потом их укрцали у камион. Око 23,00 часа у пратњи усташких целата ови несрећни мештани Вребца, Завођа и Павловца кренули су на своје последње путовање.

Да би заварали куда одводе затворенике, камион се кретао правцем – Барлете, Билај, Рибник, Медак и Медачка плантажа. Поред раније ископане јаме, камион се зауставио. Још у току вожње усташе су на најзверскији начин тукли повезане и немоћне људе. Уз пут су се зауставили у Билају и Рибнику где су их такође батинале усташе из ових места.

Над јамом је убијање настављено, уз примену најразличитијих предмета – ножева, кундака, ланаца, колаца и слично. То су им одсецале уши, резани носеви, вађене очи, разбијане лобање, ломљене ноге и руке. У тако јадном и безнадежном стању, полуживи су бачени у јаму, а потом затрпани танким слојем земље. Пошто нико од ухапшених није остао жив, Медачка плантажа је поред усташких зликоваца, једини сведок стравичног призора ликвидације недужних људи наша три села. Њихови јауци и запомагање у тихој летњој ноћи чули су се далеко од места злочина. Да су убијени на најкрволочнији начин, утврђено је приликом вађења и преноса њихових посмртних остатака, само неколико дана после дизања устанка августа 1941. године.

Као што су заједно побијени и били сахрањени у плантажи, њихови посмртни остаци се налазе у заједничкој гробници на месном гробљу у Врепцу. Њихова вечна кућа, као и многи други гробови, подсећају сваког ко дође у Вребачко гробље на крваво време усташке владавине, чије је основно обележје било безумље, терор и злочин над невиним људима ових села. На месту где су сахрањени, подигнут је и споменик са именима свих 19 мученика усташког злочина, а на споменику су се налазили и стихови Дане Наранчића.

*Неупитијив је овај народ
као извор ове њланине.
Из свакој корена увис њође
вишких сјабала на сјајошине ...*

*Наша је њуја, наша је њуја
Наша је радосиј, наша радосиј ...*

*Уцрпани сје у њовијесиј, вечносиј
Где младосиј види надахнуће
Јасне њујеве мира
и њуно надахнуће.*

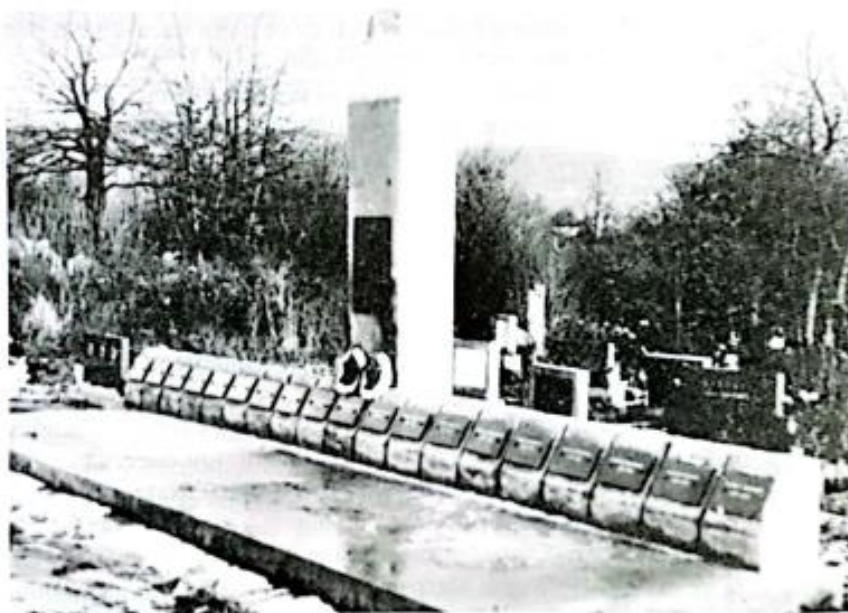
Те трагичне ноћи 17. јуна 1941. године у Медачкој плантажи убијени су из Вребца – Богдановић Боже Богдан, рођен 1904. радник; Богдановић Боже Дане, рођен 1906. радник; Драгосавац Илије Миле Ната, рођен 1903. радник; Грубић Петра Јово, 1912. радник; Грубић Петра

Марко, рођен 1920. радник; Милекић Исе Јоја, рођен 1908. земљорадник; Мандарић Раде Јанко, 1905. радник; Мандарић Раде Стеван, рођен 1899. земљорадник; Мандић Петра Марко, рођен 1905. земљорадник; Наранчић Гене Ђуро Ђукица, рођен 1892. земљорадник; Наранчић Гене Стево, рођен 1912. земљорадник; Поповић Јове Петар Пекан, рођен 1890. земљорадник; Узелац Николе Никола Нина, рођен 1908. земљорадник и Рајшић Дмитар Дмицо из Доњих Барлета.³²⁶

Из Завођа – Ђурчић Ђуре Никола Нино, рођен 1908. земљорадник; Граовац Николе Никола Ликер, рођен 1901. земљорадник.

Из Павловца – Новаковић Ђукана Глишо, рођен 1901. радник; Новковић Марка Јово, рођен 1913. радник; Новковић Јоце Мане, рођен 1920. земљорадник; Новковић Ђуре Милан, рођен 1913. земљорадник и Томаш Миле Душан, рођен 1909. године, земљорадник.

После извршеног једног од највећих злочина у овом крају, усташе су се крвавих руку и мирне савести вратиле у своје базе, да кују планове за даља хапшења и убијања невиних људи. Када су идућег дана чланови породица донели својим ухапшеним члановима доручак, сачекало их је непријатно изненађење. Затвор у коме су се само дан раније налазили њихови најмилији био је отворен и празан. Пред затвором није било ни стражара. На питање у Усташком стану где су им очеви, мужеви и синови, усташе су одговориле да су у току ноћу упућени на рад у Немачку, или нису давали никакве одговоре о њиховом нестанку.

Споменик мешитанима Вребца, Завођа и Павловца убијеним у Медачкој плантажи

Још док су се ухапшени људи налазили у затвору, њихове породице су покушавале да их спасу, жртвујући за њихове животе све што су могли. Продавано је и последње грло стоке и даван сваки динар којим је домаћинство располагало. Мада су усташе знале, да нико од ухапшених неће преживети, ипак су њиховим породицама давали „охрабрујућа“ обећања. Чак су и цену одређивали, колико ко треба да плати за откуп и пуштање на слободу њихових чланова. У овом погледу посебно је карактеристичан случај Боје Узелац из Вребца, чији се једини син Никола налазио у затвору. Она је за његово ослобођење продала последње две краве и новац однела усташама. Они су паре примили, али јој сина нису пустили, већ су га заједно са осталим убили у Медачкој плантажи.

³²⁶ Међу убијеним Врепчанима у Медачкој плантажи налазило се осам рођене браће: Богдановић Богдан и Дане, Грубић Јово и Марко, Мандрић Стеван и Јанко и Наранчић Ђуро и Стево. Налазила су се и три јединца: Милекић Јово Јоја, Узелац Никола и Поповић Петар.

После злочина извршеног у Медачкој плантажи, настављено је хапшење и убијање других људи. У Дубчану код Рибника убијен је Његомир Миће Марко, рођен 1902. радник. Код Бриња је убијен Новковић Саве Нове, рођен 1908. радник. Негде на путу од Госпића до Карлобага убијен је Цетина Марка Никола, рођен 1899. радник. У Завођу код Телмијског моста убијен је Новаковић Марка Мићо Мићко, рођен 1891. земљорадник. У Усташком стану у Врепцу, убијени су Новаковић Миће Марко из Павловца, рођен 1919. радник и Сунајко Васе Милош, рођен 1925. године, дете.³²⁷ Сви ови мештани убијени су током јуна 1941. године.

Крајем јуна, ухапшени су и затворени из Вребца Мандарић Исе Исачића Миле и Цетина Николе Бранко. Из Павловца Зороја Ђуре Сава. Стоисављевић Паје Јово и из Могрића Вучковић Миле Миља. Сва петорица су у вребачком затвору били шест дана. Пети дан из затвора је пуштен Миле Мандарић, наводно, по одобрењу усташког повјереника Томише Жупана из Барлета, коме је отац добро платио за ту услугу. Осталу четворицу су усташе седми дан запрежним колима Мане Божића у пратњи двојице наоружаних усташа спровели у госпићки затвор.

Међу мештанима који су похапшени и ликвидирани у првом таласу усташког терора, највише је било оних који нису веровали да ће тако трагично завршити. Већина њих је за себе сматрала, да су поштени и лојални грађани па да нису имали разлога да беже и склањају се од органа власти. Готово сви су своју лакомисленост скупо платили. Кад су се из усташког затвора у Госпићу успели спасити Јоцо Његомир и Дмитар Његомир Побо, они су причали шта све усташе раде онима који падну у њихове руке. Тек тада су се људи масовније почели да се освешћују и одбацују заблуду о послушности усташком режиму.

У овом погледу, нарочито су била значајна казивања Бранка Цетине и Саве Зороје, који су се бекством из логора Јадовно спасили сигурне смрти. И њих двојица су говорили о страхотама усташких злочина и начину ликвидације људи у једном од „најпродуктивнијих“ логора у Независној држави Хрватској.³²⁸

Казивање Бранка Цетине

Као један од ретких логораша, који је успео да побегне из канџи усташких целата, Бранко Цетина је испричао голготу кроз коју је прошао по затворима у Врепцу и Госпићу и одисеју бекства из Јадовног до повратка у Вребац.

– Одмах, чим смо стигли из Вребца у Госпић, усташе које су нас примиле, предале су нас у казниону. Ту су нас претресали и евидентирали, а потом сместили у једну хелију на првом спрату у којој је већ било десетак затвореника из околине Бихаћа и Личког Петрова села. У овој хелији смо остали три дана. Затим су нас пребацили у другу, која је била нешто пространија и окренута према дворишту. Сутрадан су дотерали једну већу групу Срба из Загреба и Карловца и затворили их код нас. Исто вече дотерали су јо једну групу људи са Баније и део те групе сместили код нас. Тако смо једва стајали прибијени један уз другог. Ти Банијци су много тучени и већи број их је крварио. Идућег дана пред вече у хелију су ушла тројица усташа са кратким штаповима и почели да нас туку одреда по главама и рукама којима су људи штитили главе. Овде су најгоре прошли они који су били ближи до врата, јер ми остали смо били толико збијени, да усташе нису могли ући међу нас.

Оваква туча понављала се сваку ноћ или у слепоподневним часовима. На други дан изводили су нас у шетњу, у двориште затвора, где је редовно било присутно и више усташа са штаповима, којима су нас тукли док смо шетали. Тако су једног Банијца ударили по глави. Он је пао онесвешћен. Извукли смо га и полили водом са чесме која се налазила у близини. После десетак минута, он се мало прибрао и уз нашу помоћ се вратио у хелију. Увече су тројица усташа одвели

³²⁷ Никада није утврђено где су сахрањени или у коју су јаму бачени лешевни Марка Новаковића и Милоша Суњака.

³²⁸ Цени се да је за непуну три месеца постојања логора у Јадовном убијено преко 40.000 људи Срба из Лике, Баније, Кордуна, Славоније, Босне и других крајева НДХ.